

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI LAP

Börmentetien leveleket nem fogadjuk el. — Kéziratok megőrzését és visszaküldését nem vállaljuk. Főszerkesztő: dr. Márton Graf. Felelős szerkesztő: János Ferenc. Budaörsi szerkesztő: Hál- szeg Ernő, Strada Cobălcescu 82. Szombat, 1937. október 30. 5698. EV. XX. ÉVF. Chesván 25. 246. SZAM.

Taxa postala plătită în num. No. 224713/929.

ROMANIA

1 LEU POSTA

Mindenütt az első

A Tára Noastra-nak, a cizisták hivatalos lapjának ma jó napja van. Ionescu volt belügyminiszteri vezérigazgató cikkben ismerte az 1927. Goga belügyministersége alatt rendezett népszámlálás eredményét, amely kitefjedt a lakosság etnikai összetételének megállapítására is.

Mit állapít meg ebből a Tára Noastra? Azt, hogy Goga volt az első, aki ebben az országban etnikai népszámlálást rendezett, tehát nem igaz, mintha az 6 intranzigens nacionalizmusa egészen fíiss eredetű volna.

Ami az utóbbi illeti, mi készséggel konce- dájuk, hogy a csucsai költő, az Ember tragédiájának fordítója és Heine-rajongó már 1858-ban 1866 óta Cuza professor elveit vallja. A dologban legfeljebb az az 1927-ben Goga beszaftábját zsidó híveinek adott saját- kezű levél a kellemetlen, amelyben Goga ép- pen ellenkező kijelentéseket tesz.

A levélben ugyanis olyasmi áll, hogy Goga és akkori saját agrárpártja „mindig is lo- válsan elismerte és képviselte a zsidó lakos- ság jogait”.

Goga szélsőjobbaldíj beállítottságának mutja és időssége szempontjából tehát az 1927-es népszámlálás nem lehet döntő bizo- nyíték.

De tegyük fel, hogy az. Tegyük fel, hogy Goga pártatlan hazafias- ságáról tett tanúságot, midőn szo'galmazta a lakosság etnikai összetételének megállapi- tását.

Ebben az esetben a cizista pártnak és la- poknak legalább is annyit illene tenniük, hogy szóban és írásban, a türegek előtt és a parlament tibiinjérőit ne hazudtóják meg képzelt lépés'e az 1927. népszámlálás er-edményeit.

Goga 779.000 zsidót talált az országban. A cizisták viszont kétféle zsidó'ról be- számoltak, ezt is csak akkor, ha jökdévtőlben vannak.

Goga volt tehát az első, aki a zsidók szá- mát megállapította.

Hívei pedig az elsőik abban, hogy azt az eredményt meghamisítsák és meghazudtóják az ország közvéleménye előtt.

Egyikben is, a másikban is, joggal igényel- hetik magának az elsőbbséget Goga Octavian. Nem hisszük azonban, hogy ez az elsőbbség az, amelyre ő mozgalmas politikai pályá- futásán álmódott volna.

A „semleges” Németország

Az európai demokráciák beteges engedé- kenysége, amelyet talán nem is egész igaz- tannal aposztrofált Mussolini „bőgető ju- bók” térségének, ismét elkövette azt a hibát, hogy Németországot meghívta a ki- lenchataimi értekezletre, annak ellenére, hogy Németország nem írta alá annak ide- jén ezt az egyezményt.

Ez az opportunitásnak má'is megter- mette a maga keserű gyümölcse: Németország visszautasította a b'üsszeli értekezletre való meghívást, azzal az indoklással, hogy a japán-kínai konfliktusban „semleges” óhajt maradni.

Az a Németország, mely nem akart és nem is akar semleges magatartást tanúsítani a spanyol kérdésben, amely gya'matj kövé- telésekkel és békeszerződésékek állandó félre- dobásával nyugtalanítja Európa nyugalmát: őrme semleges akar maradni a japán-kínai konfliktusban, hogy miért — azt nagyon jól tudjuk.

A Harmadik Birodalom diplomáciája azért nem akar beavatkozni a kínai-japán konfliktusba, mert egyfelől az Egyesült Ál- lamok, Franciaország és Anglia be akarnak avatkozni, másfelől pedig a japán-német kommunistaellenes szerződés a'ra kétélei Németországot, hogy a Kínában érdekeit ha- lmalmaikkal törőtt konfliktusok esetén — Ja- pán oldalára álljon.

A kilenchatalmi értekezlet jelentőségén, si- mán, vagy siket'elenségén nem sokat vál- toztat Németország távolmaradása, vagy jelenléte.

Anglia eltávolodik a Népszö- vetségtől és egyre jobban kö- zeledik a totális államokhoz?

PARIZS, október 29. A La Republique, a radikálszocialista párt hivatalos lapja, az angol politikai helyzet fejlődése vel foglalkozik és kifejti, hogy az angol politikában valóóság forradalom várható. A lap szerint Anglia egyre jobban eltá- volodik a Népszövetségtől és az Islam-vezérlő, valamint a japán-kínai viszály mi- att egyre jobban közeledik a totális álla mokhoz. Nagy-Britannia, a francia lap véleménye szerint, egyre jelentéktelenebb nek tartja azokat a nézeteltéréseket, me- lyek közte, valamint Németország és Olaszország között vannak, mindenkön bi- ztosítani akarja magának a két ország támogatását, hogy biztosítani tudja a fehér faj uralmát. Anglia ilyen módon európai frontot kíván alakítani az ázsiai veszed- lemrel szemben.

LONDON, október 29. Az alsóházban a kormány nevében Sir Samuel Hoare beszédet mondott, amelyben kijelentette, hogy a kormány nem akarja a külpolitiká- ba bevezetni az osztályharc ideológiáját. Az angol kormány szeretné nyugvópont- ra hozni azokat a különböző szempontokat, amelyek igazulomban tartják a világot. Ha a kormány elfogadná a munkás-ellenzék álláspontját, ugy kikerülhetlenül két egymással ellenséges ideológiai táborra osztana a világ.

Tatarescu a bucuresti rádióban ismerteti a négyéves liberális kormányzás eredményeit

Mit tartalmaz a miniszterelnök expozéja a négyesztendő kormányzáról. Hétfőn a liberálisok hivatalosan is megünnepik a négyesztendő kormány- zási periódus befejezését

Bucuresti, október 29. (Az Uj Kelet tud.) Politikai körökben és a sajtóban egyaránt élénk kommentálás tárgyát ké- pezi a liberális pártvezetés szebni meg- nyilatkozása. A Dreptatea szerint az ott elhangzott beszédekre különösképpen Bébé Bratianu világos és kategórikus szvai nem érthetők másképpen, mint hogy a pártvezetés kizárással fenyegette meg az iparügyi minisztert. Ilyen értelemben kommentálják Lepadatu szenátusi elnök azon szavait: „a könnyelműek és profitá- lók, akiknek rossz hajlamaik vannak, min- dig távol tartattak a párttól”.

A Dimineata megjegyzi, ha kevésbé éles formában is, hogy a nagyszabeni beszédek a párt erdélyi helyzetének tisztázását cé- lozták.

A miniszterelnök egyébként Ankarából telefonon érintkezésbe lépett Inculet he- lyettes miniszterelnökkel, akivel véglege- sen megegyeztek abban, hogy a liberális párt végrehajtó bizottságát hétfőn dél- utánra összehívják. Tatarescu nagyszabá- su expozét fog tartani a liberális kormány- zás négy éves tevékenységéről. Mindenek- előtt méltatni fogja I. G. Duca emlékét. Ezután adatok és számok alapján fog a kormányzás megvalósításairól beszámolni, különös hangsúllyal a hadsereg felfegy- verkezésére, amit Tatarescu személyes ér- demének tudnak. Expozéjának harmadik részében Tatarescu a liberális párt ideoló- giái állásfoglalását fogja körvonalazni a különböző áramlatokkal szemben és a le-

hetőségekhez mérten ki fogja fejteni a párt állásfoglalását a kormányutódlás kér- désével szemben.

Az ülésen fel fog szólalni Dinu Bratia- nu is, aki köszönetet mond Tatarescunak a négy éves kormányzás erőfeszítéseiről. A vezetőségi ülés hivatalos lezárása lesz a négy éves kormányzási periódusnak és ki fogja hangsúlyozni a teljes összhangot, amely a pártvezetésben uralkodik. Ta- tarescu hétfőn este a bucuresti rádió mik- rofonja előtt is referálni fog négy éves munkásságáról, bejelentve a választási kampány közeli megindulását.

Az Adeverul értesülése szerint a válság lefolyása igen rövid lejáratu lesz. Decem- ber 14-ére már ki is fogják tüzni az új választásokat.

Belpolitikai körökben nagyjelentőségű- nek tartják a Viitorul mai cikkét, amely a kormányutódlás esélyeivel foglalkozva, tiltakozik ad hoc megoldás ellen, amely nem állana egy egységes párt, vagy a közvélemény által támogatott ideológia alapján. A Timpul értesülése szerint no- vember 8-án Sinaiban folytatódna a pártvezérek kihallgatásai. Vaida, Averes- cu, Iorga és Dinu Bratianu audienciára fog a jövő héten sor kerülni.

A francia hadsereg díszes kardot aján- dékozott Mihály vajdának, amelyet Geor- ges tábornok, helyettes vezérkari főnök, az uralkodó jelenlétében tegnap nyújtott át a vajdának.

De az a tény, hogy Németország, még pedig ugyanaz a Németország, mely a spanyol kérdésben Olaszországgal együtt min- dená'ron be akar avatkozni — a kínai-japán konfliktusban semlegességet hirdet: annak mementója, hogy a nyugati demokráciák kormányai végre rácszélhetőknek a'ra, hogy minden olyan tö'rkvés, amely Német- országot és Olaszországot az európai együtt- működésbe komolyan és hathatósan be akar- ja vonni, — meddő és a nyugati hatalmak számára csak kudarccal végződhetik.

Mussolini tegnapi beszéde is megmutatta, hogy minden közeledési aka'at és minden udvarlás, vagy főhajtás az erőszak és a bé- kés jelszavakba bu'kolt békebotlás hatal- maijal szemben — csak fölösleges időpocsé- kolást jelent és egyben időny'e'ést azok szá- mára, akik minden olyan európai akcióit el akarnak gáncsolni, ami alkalmas a béke és a civilizáció fenntartására, de mingyárt sem- legességet hirdetnek, amikor olyan esemé- nyekről van szó, amelyek a világ békéjét fel- forgatással fenyegetik és az erőszakot, a barbárságot aka'ják urrá tenni népek, or- szágek és fajták felett.

A japán császár

Mint ismeretes, az angol lapok azt jósolják, hogy amennyiben Ja- pán hosszú ideig folytatná a hábo- rut, már nem mint császárság ke- rülne ki belőle, hanem a belső ele- gedetlenség miatt bizonyára köztár- sasági államformára térne át. Egy- előre azonban a régi japán dinasz- tiák utódai irányítják az érdekes ország sorsát.

A most Japánban uralkodó császár ne- ve Hirohito. 1901 április 29-én született. 1921-ben az alig husz éves japán trónörö- kös európai utra vállalkozott, amiről so- kat beszéltek Japánban, mert ez volt az első eset, hogy a császári japán dinasztia valamelyik tagja hosszabb külföldi utra vállalkozott.

Amikor visszatért, elvállalta beteg ap- ja, Jochihito helyett az uralkodást. Euró- pai tapasztalatait új hivatásában igyeke- zett realizálni, különösen ami a modern közigazgatást illeti. A nehékes, régi ke-leti adminisztráció helyébe igyekezett a legmodernebb közigazgatást bevezetni, fő- leg a gyors eljárás szempontjából. Több ízben adott ama kívánságának kifejezést a miniszterek előtt, hogy Japán már nem alkalmas olyan közigazgatásra, mint a cá- ri Oroszország, amely nem is tud emiatt fejlődésében előbbre jutni. Japán indusz- trializálódik, így hát szüksége van ennek megfelelő kormányzási apparátusra is. A miniszterek közül a fiatalabbak szívesen hajlottak az új uralkodó tanácsára és amennyire az óregek konzervativizmusa engedte, igyekeztek is modernizálni és pe- dig angol és francia mintára a japán köz- igazgatás technikáját és szellemét.

1921 december 26-án Jochihito halála napján a fiatal herceg trónra lépett, de csak két év múlva, 1923 novemberében zajlott le az ünnepélyes koronázás Kioto, a régi császári városnak erre a célra épí- tett templomában. Hirohito császár 1924- ben nőül vette Nagakot, aki leánya Kuni hercegnék, a legrégebb japán arisztokraták egyikének. A japán tradíció és erkölcs előírja az asszonyok visszavonult, egy- szerű életét. Ezt éli a japán császárné is, ugy, ahogy az ebben az uralkodó család- ban évezredek óta hagyomány. Soha nem keveredett politikai dolgokba, sokat dol- gozik, mint anya és háziasszony, de azon- felül minden komolyabb jóléti intézmény- nek vállalja elnökségét, a szegények se- gítségére van és nem egyszer tett tanubi- zonyosságot amellett, hogy szívesen segít az inségen, amely igen gyakran mutatkozik a szép országban.

Az évek során Nagako császárné öt gyermeket ajándékozott a császárnak: há- rom leányt és két fiút. A legidősebb her- cegnő Sigeko 1925-ben született. Akihito trónörökös, aki 1933-ban született, most négy éves.

A japán császárság mai birtokosa, Hi- rohito az ő dinasztiájának 124-ik leszá- rmazottja és ezzel a legrégebb uralkodó családok egyik tagja.

A család visszavezeti eredetét a rendes időszámítás előtti 660-ik évrre. A japán császári ház őse Jimmu császár, aki a bi- rodalmat alapította és aki a „tenno”-ala- pító nevet használta. A császár a monda szerint február havának egyik napján lé- pett trónra és pedig ahogy ez asztrológu- sok kiszámították, a hónap 11-én. Ennek a napnak nagy jelentősége van Japánban. Attól a naptól kezdődik az időszámításuk is. Ők ma 2597-et számolnak. Ismeretes, hogy a japán uralkodók isteni természetben

ER 29.

A szövete- gont vásárolt pot kilójáért.

után a párt- esztik Sinaia- ak a jövőhet Vaida. Sán- ucurestiből és rra érkezett. ott Pop Valer

int a hét vé- zzel szemben a volt külügy- sasági elnök

kavéde- gazda- a előtt

ormány gazda- tes miniszterel- op Valér a gaz- oza az Ugir le- Szövetsége ki- tetértenek a ro- való e'osegítési- zmi a kormány- yalósításában. A abszolút szüksé- sek, nyugdíjazá- negyreszedett he- menyiségének ki- lásokba romá- ember elszéjél az akcióit irányi-

tsága elégtétel- zt. A zsidók kö- zszednek a kor- ősegítésével kap- gyi minisztérium ellenőrzését ezen es megoldása ér-

ler meghi- szkiallításra

Horthy magyar ler meghívását. íntse Berlinben tást.

ogadta Sztójai á adotta a Füh- jándékát: egy lit asztali szer- jándékot, amely des-Benz autó- meg a magyar

set Ploesti

ben Floresti-Fre- yos repülőbaleset apinai gépe, amit pilótanövendék magasfeszültségű gép lezuhant, a gép teljesen össze-

ős adomá- ödítésre

Lupta szerint a sztyált állt fel a ott adományok nek az adományok nek képviselőitől. ej volt. Más jegy- minisztérium min-

Lapkladó R. T. Baron L. Pop 18 18-60.

Ne hagyja magát félrevezetni, követelje csakis
a Fernet Branca-t
az egyedüli valódi gyomorerősítőt.

részesülnek a nép részéről. A polgárok egyébként szintén az isteni kegyelem atmoszférájában élnek, mert mindenki a „a nap fiának és leányának“ vallja magát.

Hogy ezt megérthessük, vissza kell menni Japán mitológiájához, amely szerint az országot eredetileg istenek kormányozták. A legutolsó isteni pár Izanagi és Izanami volt. Az ő alkotó akaratuknak köszönheti a birodalom a sok sziget létrejöttét. Ebből az isteni házasságból három gyermek származott: Amaterazu a nap istennője, aki Izanagi isten balszeméből keletkezett, továbbá Csukijomi a hold istennője és végül Suzano Noniko a tenger istennője.

A világra zúdult bajnak és katasztrófának okozója a tenger istennője volt. Amaterazu tehát, a nap istennője elhatározta, hogy ő fogja átvenni Nipon szigetei fölött az uralmat, amit később rábizott egyik ükunokájára, Ninigire. Az első japán császár Jimmu ennek a Ninigi császárnak volt unokája. Ő az, akinek származását visszavezetik a nap istennőjéig. A japán királyok tehát isteni eredetűek és a japán nép is ezen a réven az isteni kegyek élvezője.

A japán trónöröklést szigorú házirend szabályozza. Csakis férfiutódok örökölhetik a trónt. 1889 február 11-én az alkotmánnyal együtt revízió alá vetek a koronázási rendet is. Eszerint, ha a mikádo jogos és törvényes felesége nem ajándékozta meg fiúörökösrel, akkor a császár törvényes joga, hogy illegitim asszonyt válasszon magának és az attól származó fiúgyermek törvényes örökös lehet.

Japánban a trónralépés formáságai nagy ünnepekkel vannak összekötve. Az új császár mindenekelőtt birtokába veszi a szent kincseket, amelyek állanak: a császári pecsétből, szent kardból, a szent tükörből s a felszentelt drágakövekből álló lánccból. Ezeket a kincseket az új uralkodó átadja a kamarásnak, míg ugyanakkor a vazallusok új uruk kezébe leteszik a hűség esküit. Közél egy hónapig tartó katonai és polgári ünnepek következnek ezután, amelyeknek során a szegényeket megvendéglik és az inségek között ruhát és cipőt osztanak szét.

Minden japán uralmi kornak saját hivatalos neve van. Jochihito császárnak, a mai uralkodó apjának uralmi idejét elnevezték „taisának“, ami annyit jelent, mint a „nagy igazság kora“. Hirohito, a mai császár uralmának jelzője „sova“, ami annyit jelent, mint a „tündöklő béke“. Hogy mennyire frázis, vagy valóság ez efféle jelző, arra legjellemzőbb az, hogy éppen ennek a császárnak az uralma alatt növekedett nagyra az a katonai párt, mely a jelenlegi háborút is kirobbantotta.

Az amerikai zsidók harca a zsidó állam körül

Cionisták és nemcionisták vitája a felosztási tervről

Newyork, október hó

A zürichi cionista kongresszus és Council-ülés meghatározta a zsidó állam formájáról folytatandó tárgyalások irányát, de az amerikai zsidók nézetei mitsem változtak a zürichi határozat által. A szenvedélyek csak fokozódtak.

Van egy csoport az amerikai zsidóság körében, amely most mincén erejét mozgósítja a zsidó állam terve ellen. Ez a csoport az úgynevezett „nemcionisták“ból és túlnyomórészt anticionistákból áll. A csoportnak egyik vezetője Arthur Hays Sulzberger, a Newyork Times kiadója. Ő és társai azt hiszik, hogy a zsidó állam megalakulása sok bajt fog okozni a zsidóknak; veszélyeztetni fogja az amerikai és más országokban élő zsidók honpolgárságát.

Nemrég értekezlet volt Newyorkban, amelyen kidolgozták a „haditervet“. Az értekezletet a nemcionisták hívták egybe a még életben lévő Felix Warburg vezetésével. Több ismert cionistát is meghívtak, akikről tudott dolog, hogy Palesztina felosztásának ellenzői, jóllehet lelkes hívei a zsidó államnak.

A zsidó tömegek magatartása
Nyomatékosan hangsúlyozni kell, hogy az amerikai zsidók tömegei a legmelegebb rokonszennvel fogadják a palesztinai zsidó állam megteremtésének gondolatát, még akkor is, ha ez csak az ország felosztása árán érhető el. Az az általános óhaj, hogy jobb feltételeket teremtsenek a zsidó állam számára, mint ahogy a királyi bizottság javaslatai szólnak. A felosztás ellenfelei egészen kicsiny, de tagadhatatlanul befolyásos csoportot alkotnak. Ez a csoport olyan cionistákból áll, akik egész Palesztinát akarják és anticionistákból, akik egyáltalán nem akarnak államot, még a felosztott Palesztinában sem.

A főbírók véleménye

Az előbbi csoport Stephen Wise, az amerikai cionista szervezet elnökének vezetése alatt áll. Cionista érdemeire való tekintettel az ellenzék, amely nem helyesli politikai vonalát, nem olyan hangos, mint volna máskülönben. Az sem titok, hogy dr. Wise ellenállását a felosztási

tervvel szemben nagymértékben befolyásolja Louis Brandeis amerikai főbíró és Julian Mack szövetségi bíró felfogása, akik mindketten elnökei voltak az amerikai cionista szervezetnek. Ez a két híres jogász úgy véli, hogy a zsidók jogbiztonsága és a cionista eszme végzős sikere a jelenlegi népszövetségi mandátum fenntartásától függ.

Dr. Wise még mindig szilárdan meg van győződve arról, hogy Palesztina felosztása helytelen politika és ezért szövetkezik azokkal a nemcionistákkal, akik a zsidó államelméletét egészen más okokból ellenzik.

Hogy milyen kihatással lesz ez a Jewish Agency végleges elhatározására, a jövő titka. Hiba volna azonban arra következtetni, hogy dr. Wise nem akarja magát a zsidó államot. Ha a részleteket kidolgozták és a terv elfogadása elkerülhetetlen, úgy ő is lojális cionistának fog bizonyulni, aki mindig volt.

A nemcionisták és anticionistákkal szemben azonban egészen más a helyzet. Ezek meg akarják félemlíteni a cionistákat, amennyiben azzal fenyegetőznek, hogy bojkottálni és keresztetzeni fogják a palesztinai gyűjtési akciókat, ha nem nagyják abba a zsidó államról folyó tárgyalásokat. E csoportnak egyik leghangsúlyosabb szószólója kijelentette, hogy be fogja utazni az egész országot és fel fogja szólítani az összes hitközségeket, hogy ne adjanak több pénzt Palesztinára, amíg számbaveszik a zsidó államot.

A Joint és a Palesztina-munka

A Joint igyekszik ebből a zavarból hasznot húzni. Jonan Wise rabbi, a Joint elnöke, leveleket intézett különböző hitközségekhez, amelyekben lebeszéli őket arról, hogy Palesztinára nagyobb összegeket fordítsanak és azt hajtogattja, hogy elég, ha 1938-ban az amerikai zsidók adományainak csak 10 százalékát adják Palesztinára, 90 százalékát pedig a Jointra.

Az amerikai zsidó tömegek körében ez a próbálkozás természetesen nagy visszatevészt váltott ki és a zsidó jótékonyági szervezetek Pittsburgban megtartott konferenciáján a Joint ügyvezető igazga-

ELŐRE!

A bőség forrásához
A szerencsésért való versenyfutásban egy célja legyen: a **DACIA** sorsjegyáruda
Egész életére szerencsét hoz, ha a huzás előtt felkeresi. **NOVEMBER 15.-én** új sorsjáték kezdődik

Vásároljon idejében sorsjegyet a **DACIA** sorsjegyárudától. 15. sz. szűk, 1. osztály
Helyi cím: **Economia, Cluj, Piața Unirii 23.**

tója, J. C. Hymen szükségesnek tartotta kijelenteni, hogy a Joint nem akar konkurrálni más szervezetekkel és különösen a Palesztina-munkát illetően. Hymen nyilatkozatát cáfolatnak is tekintik azokra a verziók, amelyek az utóbbi napokban terjedtek el és oda csucsosodtak, hogy a

cionisták és nemcionisták között fennálló ellentétek következtében az amerikai nemcionisták külön gyűjtőakciót folytatnak a Palesztináért a cionista alapok akciójától függetlenül. Ezt a hirt azonban Hymen nyilatkozatán kívül más hivatalos tényezők is kategórikusan megcáfolták.

Nagy százalékban gyógyítható a rákbetegség

Finsterer professzor kedvező jóslata

Bécs, október 29. Kedden este Hans Finsterer professzor, a bécsi Uránia disztermében nagy közönség előtt beszélt a rákbetegség gyógyításáról. A világhírű sebész, akinek igen jó statisztikája van gyógyult rákesetekről, a kérdésre, vajjon gyógyítható-e a rákbetegség, határozott igennel válaszolt, azzal az optimizmussal, amit csak tapasztalatok és tények alapján lehet mondani.

Finsterer tanár mindenekelőtt rövid áttekintésben ismertette a rákbetegség keletkezését, annak fejlődési fázisait és gyógyítási módszereit. Ezek közé tartozik még ma is, hogy a rákos daganatokat már eszközökkel távolítják el, amit természetesen csak a test felületén mutatkozó rákos daganatoknál lehet alkalmazni. Rádium és Röntgen-besugárzások is igénybe vehetők; a besugárzási kezelésnek az a különös előnye, hogy a megbetegedett szövetekre hat, hogy csakis patológiailag megváltozott sejteket pusztít el, az egészségeseket azonban változatlanul meghagyja. Másik nagy kezelési mód a megbetege-

dett részek radikális eltávolítása. A fiatal emberek gyomorrákja gyorsan terjed, míg az idősebbek vastagbélrákja lassabb lefolyású. Azt hitték, hogy ezt az utóbbit nem lehet eredményesen operálni. Újabb időben azonban meglepően sok ilyen gyógyult esetről tudnak. Fődolog azonban, hogy a beteg még idejekorán vizsgáltsassa magát specialistával.

Az előadó tudós hosszabban foglalkozott a közönség között elterjedt ama hitélettel, hogy az emberek „félnek“ a késtől. A narkózis ma annyira tökéletesedett, hogy teljesen indokolatlan a betegek féltelme. A mirigyek rákos megbetegedéseinek halálozási arányszáma már annyira lecsökkent, hogy legfeljebb egy-két százaléka halálos. Minden attól függ, hogy a betegség milyen stádiumában távolították el a rákos részeket. A vastagbél megbetegedéseinek a halandóság 12-28 százalék a tartós gyógyulás 25-6 százalék. Finsterer professzor kihangsúlyozta, hogy egészen öreg embereket, közöttük nyolcvan éveseket is sikerrel lehetett operálni.

Vasárnap oct. 31-én,
délután 10 órakor az Edison mozgó termében

A Zsidó Párt

kolozsmegyei tagozatának

tisztújító közgyűlése

Minden zsidó legyen ott!

STERN-féle orf. kóser vendéglő Nagyváradon
Str. N. Lorga (volt Zöldfa uccsa) 19. Országos híres konyha, szolid árak. Egyetlen tisztogató.
Erdély vezető étterme, az utazó közönség kedvenc találkozóhelye ארטה כשר

Naponta
got ont
am
A londoni

London, október 29.
A legnagyobb napilap
millióegyezerézer példány
sa, Lord Beaverbrook,
kanadai lelkes fia, a
kezel sem elégszik meg
sokkal, lapja kiadásának
tos kimutatásával a pe
den eszközt megtagad
három millió a emelje

Nagy lapok és
Eppen amikor a Da
diadalutjának új áfor
tette be megjelenését
ujság, a Morning Post,
állott: „The Empire's s
lagbíróralom legrégibb
állás után olvadt be a
így elérte sok más n
so sa, melyek alulmara
társalkal való konkure
ságok elterjedése evől
ra, napról napra emelk
talan első pillanatra é
a nagy londoni lapok sz
1914 óta eltűntek, ho
mitsink, a Daily News,
méltóságtejes Westmin
század vezető esti lapj
Mall Gazette. Anglián
olvasók és a hirdetői t
Óriási terhet rónak

Az uc
Az angol sajtó roppe
aránylag szűk és rövid
már világgazdaság
„ucca, amely sohasem
ismerő huszonnégyrés
itt azt a 80.000 ember
újságiparból él.
Londonnak rengeteg
uccája van. De ha valak
a legérdekesebb, habozá
nám: a Fleet-street. Eh
sehol sem fejlődött ki é
neményes gazdasági
negyed. Csak a tizenkil
évtizede óta csoportos
Fleet-street már régen
rokon és a világsajtó
ebbe az uccába, mely a
a világvárosi forgalom
szemben ragyogó közpon
gazdasági élet szívével.
vel. Hajdanában a sajtó
más szerepet töltött be
tében. Nem riportokat
időben, amikor a report
riportokat írték és szem
lyen, ahol most újság
szikráznak, a 19. század
don legérdekesebb és legre
lott, a hatalmas Fleet-
ház, ahol úgy mellesle
minden okmány nélkül
lehetett kötni, mint a h
Greenben dívik. Külön
Fleetstreetnek: sehol se
koltak annyit, mint itt.
Egyik nevezetes mellé
pláne — ma ugyancsak
véra — rendes angol p
mint állandó botránkoz
Neve is elárulja, hogy k
ból származik, amely a
ban munkakerülőt, cédd
helye volt és emellett
éjjelzakai pillangók foszt
áldozataikat.
Ma a Fleet-street e s
kocsma és taveának p
na emlékeztet, melyek
százesztendő multra tel
A Fleet-street bejárati
ügyi palota emelkedik é
tetten él a maga külön
kolostor, a Temple Inn,
mégis a száz és száz új
nyomdavidálat adja meg
előtt nagy áldozatok á
Fleet-street, ez sem seg
életi uccája a maga tu
válozatlanul szűknek és
A hely drága és kevés
den zugot, minden szög
Fleet-streeten betelepede
egy igénytelen házban 3
szüföldök össze, a napil

Naponta 10,000.000 példány ujságot ont ki Londonban az „ucca, amely sohasem alszik”

A londoni Fleet-street és környéke. Angol lapírók és költői és bukása

London, október 29. A Daily Express Anglia legnagyobb napilapja, tuhaladja a kétmilliónyezre példányszámot. Tulajdonosa, Lord Beaverbrook, egy skót származású kanadai lelkész fia, még ezzel a páratlan sikerrel sem elégszik meg. Személyes felhívásokkal, lapja kiadásának és bevételének pontos kimutatásával apelál az olvasókhoz, minden eszközt megragad, hogy két éven belül három millióra emelje lapja példányszámát.

Nagy lapok élete és halála

Eppen amikor a Daily Express csodálatos diadalutjának új álmására érkezett, szüntette be megjelenését egy másik híres angol ujság, a Morning Post, melynek címlapján ott állott: „The Empire's senior Daily”, a brit világhírnév legreggeli lapja; 165 éves fennállás után olvadt be a Daily Telegraph-ba és így elérte sok más nagymulti angol ujság sorsa, melyek alumaradtak fiatalabb vetélytársakkal való konkurenciában. Az angol ujságok elterjedése évről évre, hónapról hónapra, napról napra emelkedik. Viszont — és ez talán első pillanatra érthetetlennek tűnik — a nagy londoni lapok száma csökkent.

1914 óta eltűntek, hogy csak néhányat említsünk, a Daily News, a Daily Graphic, a méltóságos Westminster Gazette és a múlt század vezető esti lapjai, a Globe és a Pall-Mall Gazette. Angliában egy lapot csak az olvasók és a hirdetők tartanak fenn. Óriási terhet rónak a lapokra a hírszerzés

költségei. Az angol olvasó megkívánja, hogy a világ minden részéből kapja újságján az utolsó órák aktualitásait, a hirdetők pedig az angol üzleti szellemnek megfelelően minden szentimentális megfontolás nélkül azoknak a lapoknak adják hirdetéseiket, melyeknek elterjedése a legnagyobb sikert ígéri.

A hat nagy angol napilap, az úgynevezett „National Newspapers”, hetenként 73.000.000 példányban jelenik meg, vagyis naponta 9 millióban. Az imperialista Daily Express és a munkáspárti Daily Herald kissé hátrébb szorította a németbarát Daily Mailt. Ehhez a három legnagyobb laphoz még ugyancsak milliót meghaladó példányszámmal a News Chronicle a Daily Mirror és a Daily Sketch csatlakozik. Külön csoportot alkotnak az országos kiterjedésű lapok mellett az úgynevezett „klasszis-lapok”, melyekből a Morning Post kimúlása után már csak kettő maradt: a Times és a Daily Telegraph. Ezek tudatosan csak magasabb nivóju, műveltebb olvasókörzökre apelálnak és így kénytelenek együttesen a hétszázéves példányszámmal megelégedni.

Tudvalevő, hogy vasárnaponként az angol napilapok nem jelennek meg.

Igy fejlődött ki az óriási vasárnapi sajtó, melynek élén tizenkét lap szerepel, közülük kimagaslik a világ legnagyobb lapja, a „News of the World”, három milliót meghaladó példányszámmal. Összesen 15.000.000 példányban kerülnek a vasárnapi lapok az olvasó kezébe.

Az ucca, amely sohasem alszik

Az angol sajtó roppant méretű üzeme egy aránylag szűk és rövid uccában tömörül. Ez a már világhírnévű Fleet-street, az „ucca, amely sohasem alszik”. Szünetet nem ismerő huszonnégyórás munka foglalkoztatja itt azt a 80.000 embert, aki közvetlenül az újságiparból él.

Londonnak rengeteg áldékes, párját ritkító uccája van. De ha valaki megkérdezné, melyik a legérdekesebb, habozás nélkül azt válaszolná: a Fleet-street. Ehhez hasonló városrészhely sem fejlődött ki és még hozzá olyan túlneményes gyorsasággal, mint a londoni sajtónegyed. Csak a tizenkilencedik század utolsó évtizede óta csoportosult a világsajtó — a Fleet-street már régen tuhánt az angol határokon és a világsajtó hírközpontja lett — ebbe az uccába, mely a londoni West-Endet, a világvárosi forgalom és éjszakai élet ezerszínben ragyogó központját köti össze a brit gazdasági élet szívével, az anyakincs City-vel. Hajdanában a sajtó uccája bizony egész más szerepet töltött be az angol főváros életében. Nem riportokat írtak itt, hanem egy időben, amikor a riportot még nem ismerték, riportokat éltek és szenvedtek át. Azon a helyen, ahol most újságírók fényreklámjait szikráznak, a 19. század közepéig a régi London legdrágább és legrettegettebb épülete állott, a hatalmas Fleet-prison, 800 éves fogház, ahol úgy mellesleg jó fizetés fejében minden okmány nélküli gyors házasságokat lehetett kötni, mint ahogy ma még Greena Greenben divik. Különben is kétes híre volt a Fleet-streetnek: sehol sem verekedtek és gyilkoltak annyit, mint itt.

Egyik nevezetes mellékúccája, a Fette-lane pláne — ma ugyancsak az újságipar fellegvára — rendes angol polgárok számára csak mint állandó botránkozás tárgya szerepelt. Neve is elárulja, hogy koldusok — Fewterer-ből származik, amely a régi angol szója ásbán munkakerülőt, cédát jelentett — buvóhelye volt és emellett a legrosszabbfajta éjszakai pillangók fosztották ki sikátorában áldozataikat.

Ma a Fleet-street e sötét multjára csak a kocsmák és tave-mák példátlanul nagy száma emlékeztet, melyek közül jónéhány pártaszázestendős multra tekinthet vissza.

A Fleet-street bejáratánál ma az igazságügyi palota emelkedik és szemben vele, rejtetten éli a maga külön világát az ősi jogászkolostor, a Temple Inn, de az ucca jellegét mégis a száz és száz ujság, sajtótünyökség, nyomdávállalat adja meg. Bár páu évtized előtt nagy áldozatok árán kiszélesítették a Fleet-street, ez sem segített. A sajtó lázas-életi uccája a maga túlfeszült forgalmával változatlanul szűknek és avultnak bizonyul.

A hely drága és kevés, minden utvat, minden zugot, minden szögletet kihatárnak a Fleet-streeten letelepedett vállalatok. Egy-egy igénytelen házban 30-40 székesszűség zsúfolódik össze, a napilapokon kívül helyet

igényelnek a hetilapok ezrei, a folyóiratok, szaklapok, revik. Az egzotikumot az idegen világrészek, a dominiumok, a gyarmatok lapjai szolgálják.

A Times of India palotája mellett ausztráliai, délafrikai, malajai, hongkongi, kanadai, újjeländi lapok itt gyűjtik, innen közvetítik híryagukat. A Fleet-street egyetlen szépsége a változatosság. Ma-már düledező, rosikatag alacsony házak közül emelkednek ki a nagy sajtókonzernerke gyönyörű palotái, mint a Daily Telegraph előkelő fehér márványháza és a Daily Express szikrázó fekete üvegpalotája. Pár száz méter csak az egész Fleet-street, de ez a csodálatos ucca az utóbbi évtizedekben majdnem annyit u arisztokratát adott a birodalomnak, mint a vele szomszédos City, a brit pénzügyi hatalom melegágya. Itt született, innen indult ki a Northcliffek, a Beaverbrookok, a Camroseok, a Rotha merek, a Kemsleyk és hogy a legujjabat ne felejtjük ki, a Mr. Elias-ból lett Lord Southwood sokmillió gazdagsága, főnemesi rangja.

Tízmillió lappeldány

Természetesen a Fleet-street önmagában már nem elegendő a világrészeket átölelő sajtóüzem befogadására. Az újságtengely áradata elborítja a szomszédos uccákat is, egészen a Temzeparthig. Különösen éjféltájban, amikor megkezdődik a millió példányszámu angol lapok szétküldése a vidékre és a külföldre, ezek a siktorszerű sötét mellékúccák csodálatosan szines képet nyutának. Végtelen autószozlopok elbarrikádozzák az egész vidéket, körülöttük nyüzsg az újságárusok, lapterjesztők, munkások megszámlálhatatlan armádjája. Egyenesen a nyomdákba folyik a felsorakozó teherautókolosszusokba az a tízmillió lappeldány, mely minden éjszaka utnak indul. A pincékből és raktárakból szüntelenül ijesztő nagyságu papírhengereket gödítének az uccára, hogy ledelgítsék a rotációsgepek éjjel-nappal mohó étvágyát. Ez a kép talán még mozgalmasabb formában ismétlődik meg délutánonként, amikor a három nagy londoni estilap, a maga kétmillióss összpeldányszámmal (ez még az előbbi számokon felül van) mindig újabb és újabb kiadásokkal kerül az uccára. A délutáni lapok üzeme nem ismer megálmást. A sportfanatikus angol olvasó percéről perc-re megköveteli a legujabb löverseny- és meccseredményeket. A „stop-press” rovat („lapzárta után”) az angol estilapok legfontosabb rovata. Távgépi készülékek és ujonnan feltalált nyomdatechnikai eljárások

Nézd csak,

most habzó „NIVEA”-fogpasztát is kaphatunk. Most választhatunk: habzót vagy nem-habzót vegyünk, bármelyiket megkaphatjuk.

A habzó „NIVEA”-fogpaszta 20—Lel

lehetővé teszik, hogy a délután kétórai skóciai löversenyeredmény 10 perccel később már az újságban és az uccán legyen.

A Fleet-street nagy szerkesztőségeiben a munka tulajdonképpen sohasem áll meg.

„London írja”

Az angol „sajtóhangok”, melyek a brit közvéleményt fejezik ki és gyakran világténelmet formálnak, innen áradnak szét a világba. Most a nagy angol prosperitás mellék-hajtásaként a Fleet-streetben is páratlan kon-

junktura növeli az alkotás tempóját, a sajtó hadseregének lázas munkakedvét. Napról-napra új hetilapok, magazinok, folyóiratok születnek: folytonos megfialodásban éli a maga feszült világotátfogó életét az álmokat megvalósító álmatlan ucca. És ha egy kicdől, mind a nagymulti Morning Post, mert nem tudja követni a tempót, csak egy pillanatnyi fájdalmas megemlékezést kap. A Fleet-street azzal, ami elmúlt, nem törődhet, annál, ami volt, nem állhat meg, ami tegnap történt, ma már nincs számára: a mának, a mában él — a holnapért dolgozik.

R. L.

A PARISI VILÁGHÍRLITÁS SZENZACIÓJA

SIMONE SIMON

legszebb filmje volt:

HETEDIK Mennyország

bemutatja Cujon a **SELECT MOZGÓ**

Sanghaji levél

„Itt már nem lehet élni...”

Egy Sanghajban élő román zenetanár elkéseredett levele édesanyjához

Bucuresti, október 29. (Az Uj Kelet tud.) A „Timpul” című lap mai számában érdekes levelet közöl egy Sanghaiban élő román zenetanárról, aki anyjának írott levelében megrázó képet fest a sanghai harcokról és sulyos élethelyzetéről. Victor Elefterescu a neve a zenetanárnak, aki husz éve él Sanghaiban és egy zenekarnak a karmestere. A levél többek között a következőket tartalmazza:

„Köszönöm, anyám, a pénzt, amit küldött nekem és amit harminc kínai-mexikói dollár értékben kaptam meg. Ez a pénzeszség dominál Sanghaiban és egész Kinában. Vagyis egy kínai-mexikói dollár 33 lejnek felel meg. Ugy látszik, hogy a román pénz kursza esett. Számításom szerint egy amerikai dollár 100 lej kell, hogy legyen.

Drága anyám, augusztus 13-án kezdődött a borzalmas háború Sanghaiban a kínaiak és japánok között. Valóságos Szodoma és Gomorra ez. Leirhatatlan, hogy mi történik itt velünk Sanghai lakosai- val. Különösen az emigránsokkal és a különböző országokból idekerült menekültekkel. Akiknek nincs konzuljuk, minden támogatás és segítség nélkül maradnak, úgy élnek, mint gazdátlan és hajléktalan állatok, akik az éhség útjain járnak betegesen. Ezekre alusznak az uccákon. Száz és száz kínai és japán bombavető repülőgép hadakozik Sanghai fölött, az uccákra hajtott bombák pedig százával ölik az embereket, rombolják a házakat, palotákat és szállodákat, stb.

Különösen a város határában borzalmas a helyzet. E pillanatban milliók menekültek a francia koncessziós területre. Az angol koncesszióba nem mehettek, mert ott van a japán hadsereg és a katonák egymást lövik le az uccákon, borzalmas pusztításokat végezve. Valami kis örömet jelentett számunkra, hogy Franciaország, Anglia és Amerika tiltakoztak

Japán ellen és azt reméltük, hogy ennek következtében a háború a városon kívül fog zajlani. Az amerikai és olasz asszonyok és gyermekeket elköltöztették. A bombázás tovább folyik. Egyelőre a fejünk fölött folynak a legnagyobb hadműveletek Japán és Kína között. A repülőgépek a legveszedelmesebbek. Bombáik minden órában robbannak, az angol és francia koncessziós területeken is.

Anyám, anyám, micsoda szerencsétlenség ez a mi fejünkre. Az összes konzulok segítik és megmentik alattvalóikat, csak mi, szerencsétlen románok, állunk itt segítség és támogatás nélkül. Ugyanez a sorsa az orosz emigránsoknak is, akiknek száma meghaladja a harmincezetet. Itt már nem lehet tovább élni. A háború előtt is drága volt itt az élet, de most a háromszorososa. Isten oltalmazzon minket. Én bízom abban és remélem, hogy öt-hat napon belül sikerülni fog Romániába eljutnom.”

Megbízhatóan ort. kóser,

izletes, tiszta, szolid áron kapható: Föder Sztijn-Nagyszében, Str. Mangareta 8, I. emelet.

Manelusen melléklettel

„BNÉ ASER”

„בני אשר”
Zsidó szertartási rituális szabályok kézikönyve, **Száchan Aruch kivonata** magyar fordításban minden zsidó házban nélkülözhetetlen. 30 lej bélyeg beklüldése ellenében portómentesen kapható **Rosenzweig Anton** könyvvkereskedésében CLUJ.
Tekintélyes ortodox és neolog rabbik elismeréssel nyilatkoznak e könyvről

Ügyeljen arra hogy az igazán **OLLA** legyen

Friss, fiatalos külső

Minden nő — úgy foglalkozásában, mint a társaságban — tudja értékelni a friss, egészséges arcszínt. Milyen könnyen fiatalíthatja és szépítheti meg

KHASANA

ajakruzzsal és arcpirosítóval színt és arcát. Khasana ajakruzzsok 6 színárnyalatban, minden szépség típus számára az ideális árnyalat. KHASANA - arcpirosító vékony rétegben az arca alkalmazva, minden sápadt arcnak azonnal rózsás, friss színárnyalatot kölcsönöz. Egyszeri használat naponta elegendő. Idő - víz - és csókálló!

Kastriener Sámuel emlékére

Az erdélyi kisebbségi közéletnek egy jellegzetes és népszerű alakja dőlt ki néhány nappal ezelőtt az élők sorából: Kastriener Sámuel, a temesvári jeles újságíró, a nagytudású, régi vérbeli cionista, a melegszívű, jószágos ember. Aki csak ismerte, nem tudja elfelejteni zamatos humorát, a szellemének azt a gazdagságát, amely csak úgy áradt ebből az emberből, akinek egyénisége tele volt széles tudással és mélységes zsidó szeretettel.

Kastriener Sámuel a temesvári újságírás nevezetese volt. Újságírói pályáját Párizsban kezdte, majd 1890-ben Bucarestbe került és a Buka ester Lloyd című lap munkatársa volt. A román fővárosból újból szülővárosába, Temesvárra sodorta az élet, ahol legelőször a Temesvári Zeitung kötelekébe szegődött, majd innen a Südungarische Reform szerkesztőségébe került. Ez a munkakör azonban nem elegendő volt a felfelé törő, tehetséges embernek és 1903-ban önálló vállalkozásba fogott és megalapította a Temesvári Volksblattot. Ez volt az első krajcáros újság a Bánságban, amely a kitűnő újságíró szerkesztése alatt napi 13 ezer példányt ért el. Akkoriban oly nagy szám volt ez, hogy sokan megügyelték a lap társak közül.

1912-ben néhai Pogány Mihállyal együtt alakította a Hunyadi nyomdát, amelyet rotációs géppel szerelt fel. Ez volt az első rotációs gép a Bánátságban, amely két napilapot nyomott.

A háború után visszavonult a lap vezetésétől és ekkor kezdődött Kastriener széleskörű közéleti tevékenysége, amelynek alap gondolata az emberbaráti szeretet és a zsidó népi öntudat volt. Nagy része volt a temesvári zsidó liceum megtelemtetésében és későbbi fejlődésében. Élénk tevékenységet fejtett ki a zsidó hitközség munkájában és az ő műve volt a hitközségi kulturális utunk meghonosítása, amelyeknek keretében pompás előadásokat tartott és érdeműs kulturmunkát végzett.

Mint cionista is a legelső garnitúrához tartozott. Mély cionista érzés hatotta át egész voltát és éveken át buzgó munkása volt a cionista mozgalomnak.

Halála gyászba borította az egész temesvári zsidóságot. Temetésén dr. D'Fechler Miksa főrabbi, dr. Weisz Arthur, Pogány László, a Temesvári Hírlap főszerkesztője és Sárkány Gábor, az országos kisebbségi Újságírószervezet elnöke bucsuzták. (p. i.)

HÍRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

KÖZGAZDASÁG

Gazdasági hetiszemle

- Bánsági levél -

Timisoara, október 29. (Az Uj Kelet tud.) Az üzleti forgalom kissé lelassult, a szokásos októberi élénkség kissé lecsökkent. Ezek az időleges visszaesések megszokottak s ezért kereskedelmi és általában az illetékes körökben változatlanul biznak abban, hogy az idei őszi szezon jó mérleggel fog zárulni.

A pénzügyi és bankpiacon ma még nem tudják hová fog vezetni a Nemzeti Bank új rendelkezése az exportgaranciákkal kapcsolatosan, ámde az új rendelkezés nyugtalanítást keltett mindenütt. A rendelkezés lényege: egyrészt az exportgaranciákra feljogosított bankok a jövőben nem nyújthatnak lehetőséget arra, hogy ilyen garanciákkal fel nem jogosított bankok számlájuk terhére exportüzleteket lebonyolítsanak, másrészt: az exportgaranciákkal felruházott bankok ezután csak bizonyos körzetekben fogják ezeket az exportüzleteket lebonyolítani.

Ez a rendelkezés egy már évek óta kiépi-tődött és úgy ahogy immár be is vált rendszer teljes felborítását vonja maga után. Az első esetben az volt a helyzet, hogy azok a bankok, melyek nagyjából az exportgarancia kerete felett rendelkeztek, megbízást adhattak olyan bankoknak is exportüzleteket lebonyolítására, melyek ilyen külön jogok felett nem rendelkeztek. Jelentette ez tehát azt is, hogy azok a bankok, melyek akár-milyen oknál fogva — az okokat pedig ne keressük — nem szerezhették meg a Banca Nationalától az exportgarancia jogát, közvetlen uton megsemmisítettek ezeket az üzleteket és kifizetéseket kiszolgáltatták. A másik esetben az exportgaranciáknak szűk körzetekre való korlátozása azt jelenti, hogy például a temesvári bank ezután nem fogja zsírálhatni kliensének áruját, ha ez az áru véletlenül nem Zsombolyánál, avagy valamelyik begai kikötőnél hagyta el az országot. A temesvári bank csak az esetben zsírálhatja a temesvári kliensének a Bánság területéről származó áruját, mondjuk: Hal-minál, ha Szatmáron fiókintézte van. Ellen-kező esetben a bank le kell mondjon az üz-

letéről és a kliens is utána kell nézzen Szatmáron új hitellehetőségek után.

Mindazt is jelenti, hogy régi üzleti nexusok máris holnapra holtvágányra jutnak. De jelenti azt is, hogy számos nagyjából áru üzlet éppen az adott új helyzet miatt nem fog létrejöhetni. A temesvári exportőr — példának mondjuk el — már évek óta kiépítette bankösszeköttetéseit. Fedezettel, vagy sok esetben fedezet nélkül is élvezi a helyi ismerős bank garanciáját exportüzleteinek lebonyolítására. Már most, ha ez az exportőr itteni árut Kurticson, Constantan, avagy más határállomáson juttatja ki az országból, — szaladgálnia kell új bankössze-köttetések után, ezeket stabilizálnia kell, egy szóval: ezer gonddal kell megküzdnie, míg rendes kerékvágásba hozza üzletmenetét.

Ugyanezért azonban más furcsa üzleti komplikációk állhatnak elő. A szatmári kereskedő, aki Zsombolyán keresztül exportál, a temesvári piacon kénytelen bank-nexusokra szert tenni. Ezek a változások magával hozták, hogy a szatmári kereskedő a garanciákon kívül a temesvári piacon lesz majd kénytelen új hitellehetőségeket keresni, mivel szemben a temesvári kereskedő is megpróbálkozik majd a szatmári piacon kölcsönökkel felhajtani. Mert hiszen a szatmári exportőr a temesvári és a temesvári a szatmári exportőr elől fogja elvonni a pénzeset. Most már csak az a kérdés, hogy a szatmári piac elbírja-e majd a temesvári keresletet, illetőleg Szatmárról lesz-e annyi pénzmegkeresés, hogy az itteni pénzpiacot foglalkoztassa.

Ezer kérdés, ezer probléma, mely önkéntelenül előtűnik az adott új helyzettel kapcsolatosan. Csak a Nemzeti Bank urai tudnának választ adni, hogy miért kellett az exporttal kapcsolatosan még jobban kompli-kálni a helyzetet. Hiszen immár eddig is valóságos labirintusi utvesztőnek számított az export törvényes lebonyolítása.

A gabonapiac hírei

A bánsági piacon ezidőszent nem nyilvánul meg nagyobb mérvű kereslet a buza iránt. Am a gazdák sem igen dobják piacra áruikat. Várakozó állápontra helyezkedtek s abban a reményben, hogy a buzáért magasabb árakat fognak elérni — inkább kivárják a „jobb időket”. Minden bizonnyal az áru iránti kereslet csökkenése részben azért is állott elő, mert pillanatnyilag termény-kereskedelmi körökben még nincsenek tisztá-ban, hogy a Nemzeti Bank új rendelkezése a garanciák körül milyen üzleti szituációt fog teremteni.

Momentán Belgiumon és Ausztrián kívül — Csehszlovákia jelentkező komolyabb ve-vőként a román buzapiacra. Ezuttal 7000 vagonról szól a román-cesh megegyezés. A szállítások körül azonban máris nagy vihar keletkezett annyiban, hogy az illetékes leg-felsőbb gazdasági bizottságot, mely a vonatkozó exportkontingens szétosztásával van megbízva — súlyos támadásokban részesítet-ték azok az exportőrök, akik az első kvótá-ból kiestek.

Eddig ugyanis 2000 vagon buzáat próbáltak a cseh kontingensre. Ebből egy cég 100, a másik 400, további kettő 500-500 vagonra kapott engedélyt. Természetesen a szóbanfo-rgó négy cég közül más cégek is számot tar-tottak a cseh kontingensre s ezek egyelőre próbáció nélkül maradtak. A miniszter meg-nyugtatta ugyan őket, hogy rövidesen rájuk is kerül a sor, ámde ezek ezzel az ígérettel nem elégedtek meg. Talán érthető is ezeknek az exportőröknek a nyugtalansága. November 10-én jár le a 7000 leibe megszabott buza-prémiumok időszaka. Ezután új prémiumok fognak előreláthatólag életbelépni. De szó le-het arról is, hogy a prémiumok rendszerét bizonytalan időre fűlik. Már pedig ezek a most kiharadt exportőrök a 7000 lejes pré-mium figyelembevétele mellett eszközölték további buzavásárlásait, ezzel számoltak, ha pedig — vegyük a rosszabbik esetet — november 10-ével törlik a prémiumot, összeszámadásaik felborulnak s óriási veszteségük lesz.

Az exportőrök általában tiltakoznak tehát a divó protekciós rendszer ellen, de ezenkívül is követelik, hogy a prémiumok körül végre tiszta helyzetet teremtsenek. Nem akarnak meglepetéseket, olyan meglepetéseket, melyek sokszor súlyos vagyonsérüléseket okoznak. Nagy az elégedetlenség tehát azért is, hogy a kormány a további prémiumok soráról még nem nyilatkozott.

Az érdeklét kereskedők és maga a gazda-társadalom is változatlan panaszként emlegeti a földművelésügyi, valamint az egészségügyi miniszterek kombinált rendelkezését a tengeri szállítási fokoztatásról a vonatkozóan. Állandó deputációk próbálják a miniszteru-mokat jobb belátásra bírni. Bucurestii infor-mációk szerint a földművelésügyi miniszterium már hatályon kívül helyezte az említett rendelkezést, ámde az egészségügyi miniszterium még a rendelet könnyítéséről sem igen akar hallani. Egyelőre tehát változatlan a helyzet a tengeri fronton.

Gabonapiac: A redukált kereslet mellett redukált kínálat is van. Az árak nem változ-tak, sőt: pillanatnyilag nem is lehet szó ár-el-tolódásokról. Az árak a következők: 76-os buza 480, 77-es 490, illetőleg 78-as 500 lei. A többi gabonafélékben az új tengeri 200, az ótengeri 320, zab 420, takarmányárpa 370, ta-vaszárpa 450, muharmag 400, továbbá ló-hevemag 2300, valamint lucernamag 3500 lei mázsánként.

Lisztpiac: A bánsági lisztet iránt az utóbbi időkben újból felfokozódott az érdeklődés. Az árak különben a következők: nullás liszt kis-malmi 940, illetőleg nagymalmi 950, továbbá: 4-es 860-870, 5-ös 810-830, 6-os 760-790, valamint korpa 290-295 lei mázsánként szákkal együtt.

A fapiac hírei

A Bánságban komoly méreteket ölt a fel-lépő tüzfahiány. Pillanatnyilag Temesváron vannak még számottevőbb készletek, ezzel szemben Lugoson ésm ásutt a Bánátságban vá-lóságosan kifogyott a fa és a fa ára soha nem remélt magasságra ugrott. Szakkörökben tar-tanak attól, hogy rövidesen Temesváron ko-moly fahiány fog beállni. Ennek érthető ma-gyarázata, hogy a Maros- és a Temesölgye-ről az összes termelt tüzfát részben külföld-re és részben Bucurestibe szállítják s így alig történik komolyabb lépés az itteni tüzfai-szükséglet fedezésére.

Ami már most a puha- és műfát illeti, ezen a téren változatlanul élénk az export. A szezon folyamán 10 ezer tonnát szállítottak Németországba és Magyarországi is minden árut átvesz. Élénk az export még Palesztina, valamint Egyiptom felé is. Általában ebben a faminőségben is állandóan áremelkedés, de legalább árstabilizálással számolnak illetékes gazdasági körökben.

Érthető izgatást keltett a fapiacra az a hír, hogy a CFR rövidesen egyes műfák export-jánál 66 százalékkal emeli majd a vasuti fu-vardíjat. Ez a körülmény meg fogja nehezí-teni az exportot s ezért ezekben a faminősé-gekben az áresés lehetősége nincs teljesen ki-zárva. (f. m.)

CSENGESSEN A SZERENCSE KAPUJÁN!

November 15. -én új sorsjáték kezdődik. Ne mutassa el az alkalmat, hogy azt jól kezdje!

ÁLLAMI Sorsjáték

Ön elé siet az Állami Sors-játék sorsjegye, a szerencse hirnöke.

Várjon türelemmel november 15. -ig, az Állami Sorsjáték húzásáig

Akkor ez a hirnök átváltozik szép és nagy nyeremmé.

Akkor minden megváltozik. Vigság, gazdagság, jó kedv, mind magától jön meg.

A vágóhídi magát egy

aki három év óta

Cluj, október 29. (Az Uj Kelet tud.) dében 12 óra tájban nagy a vágóhídi udvarán egy fiatal nő, aki revolvert rántott ki a táskájából és meelőtt megakadt a kezében mellette lötte magát. A vágóhídi udvarában felismerték az őt Lajosnét, egy törvényszéki elnöki három év óta időnként kórházba hozott gyógykezelésért. A vágóhídi udvarában lévő állatorvosi hivatalba. A zete azt is tudta, hogy két hártagyulladással meghalt tendós gyermeke és azóta zásában lelte vigaszt. Sok teg kutyákat vett ápolásba költségen a vágóhídi udvarán. Péneken dében sem lept alkalmazottait, hogy Mayer tyával állított be, hogy győ-lyat. A szótól ugyan nyu-táik az urasszonyt, ennek lajdonítottak fontosságát, hogy a közelgő halottak nap emlékeztetőbe meghalt gyé- dolgavégeztével látszólag me-et a hivatal. Alig ért azon- varára egyszerre revolverde és a következő pillanatban összeesett. A kiszállt mer-

Tatarescu jelentőség

Ujabb ünnepek

Ankara, október 29. (Az Uj Kelet tud.) szág ma ünnepli a köztársaság 14-ik évfordulóját. A gyűlések és katonai parádék karában rendkívül keret-pelnek. Számos vendég van miniszterelnök, az iráni és a Balkán-szövetség tá- zérkari főnökei. Délről Ataturk elnök fogadta a diplomáciai kar tisztelésé- katonai felvonulás volt. Egyidejű ankarai jelen- rescu tegnap délután fel- elnököt, akivel két órán- tarescu meglátogatta Isz- miniszterelnököt is.

Az ankarai lapok kiem- nök és Tatarescu megbes- lyes jellegét. A török kö- a hivatalos formások ki- kihallgatás után kétórás- án fogadta Tatarescut. S az összes nemzetközi jell- lett, amelyek a Balkán- s- ben való együttműködést- volt az eszmecsere. Tan- török és Telemaque anka- vet is.

Ankarai jelentés szerin- épületekre tegnap a törö- felvonták a román trikolo- minden részéből összesere- Ankarai Palace szálló elő- leg ünneplésben részesítet- niszterelnököt.

A sajtó hosszú cikkek- román miniszterelnök román kormány egyike a

Chlorodont Fogpaszta

elővívlija a csuf lerakodást a fogról és megszűnteti a kellemetlen szájszagot száraz fogkefére használandó!

A vágóhid udvarán mellbe lőtte magát egy kolozsvári törvényszéki jegyző felesége,

aki három év óta kutyákat és macskákat vitt kezelésbe az állatorvosi hivatalba

Cluj, október 29. (Az Uj Kelet tud.) Ma délelőtt 12 óra tájban nagy riadalmat okozott a vágóhid udvarán egy elegánsan öltözött fiatal nő, aki revolvert rántott elő kezításkájából és mielőtt megakadályozhatták volna, mellbe lőtte magát. A vágóhid alkalmazottai nyomban felismerték az öngyilkosban Mayer Lajosné, egy törvényszéki jegyző feleségét, aki három év óta időnként kutyákat és macskákat hozott gyógykezelésbe a vágóhidon lévő állatorvosi hivatalba. A vágóhid személyzete azt is tudta, hogy két évvel ezelőtt aghártyagyulladásban meghalt egy másfél éves gyermek és azóta az állatok gondozásában lelte vigaszt. Sokszor súlyosan beteg kutyákat vett ápolásba, amelyeket saját költségén a vágóhidon kezelte.

Péneken délelőtt sem lepte meg a vágóhid alkalmazottait, hogy Mayer Lajosné két kutyával állított be, hogy gyógykezeltesse azokat. A szokottnál ugyan nyugtalanabbnak látták az uriaszonyt, ennek azonban nem tulajdonítottak fontosságot. Azt gondolták, hogy a közelgő halottak napja juttatja ismét emlékeztetőbe meghalt gyermekét. Mayerné dolgavégeztével látszólag megnyugodva hagyta el a hivatalt. Alig ért azonban a vágóhid udvarára a egyszerre revolverdörmögés hallatszott és a következő pillanatban a fiatal asszony összeesett. A kiszállított mentők megállapították, hogy a golyó bal mellébe fúródott. Először a sebészeti klinikára szállították, de az időközben értesített férje nyomban a Mátyás szanatóriumba vitette. Itt megálapították, hogy a 31 éves asszony sebesülése nem életveszélyes. A golyó bal mellébe fúródott, megakadt a bordában és az izomban állapodott meg, úgy hogy nemesebb részeket nem érintett.

A fiatalasszonyt, könnyebb sebesülése ellenére sem lehetett meg kihallgatni, mert a vérvesztésség következtében egész délután mélyen aludt.

Hozzáértőzői semmi felvilágosítást nem tudnak adni az öngyilkosságja vonatkozásban. A beteg ágyánál tartózkodó barátjával beszélünk, aki véletlenül értesült az öngyilkosságról, de semmi magyarázatot nem talál az öngyilkosságra. Annyit tud, hogy a Mayer házaspár harmónikus életet élt, anyagi gondjaink nem voltak. Egyetlen okot a gyermekük halálában látják, amely rendkívül megviselte a fiatal asszonyt. Tíz éve házasságuk össze és nyolc évi házasság után született gyermekük, aki egy évvel ezelőtt aghártyagyulladásban meghalt. Az asszony azóta állandóan nyugtalan volt. Barátjójának tegnap mindössze annyit mondott, hogy öngyilkosságra gondol. Ezt azonban nem vették komolyan.

Tatarescu miniszterelnök nagyjelentőségű megbeszéléseket folytatott Kemal Atatürk köztársasági elnökkel

Ujabb ünneplésben részesítették Tatarescut Ankarában

Ankara, október 29. (Rador.) Az ország ma ünnepli a köztársaság kikiáltásának 14-ik évfordulóját. Mindenütt népgyűlések és katonai parádék vannak. Ankarában rendkívüli keretek között ünnepelnek. Számos vendég van jelen: a román miniszterelnök, az iráni külügyminiszter és a Balkán-szövetség tagállamainak vezérkari főnökei. Délelőtt 11.30 órakor Atatürk elnök fogadta a kormány és a diplomáciai kar tiszteletét. Délután nagy katonai felvonulás volt.

Egyidejű ankarai jelentés szerint Tatarescu tegnap délután felkereste Atatürk elnököt, akivel két órán át tárgyalt. Tatarescu meglátogatta Ismet Inönü volt miniszterelnököt is.

Az ankarai lapok kiemelik Atatürk elnök és Tatarescu megbeszélésének szívélyes jellegét. A török köztársasági elnök a hivatalos formások között végbement kihallgatás után kétórás magánaudiencián fogadta Tatarescut. Szemlélt tartottak az összes nemzetközi jellegű kérdések felől, amelyek a Balkán-szövetség keretében való együttműködést jelentik. Jelen volt az eszmecsere Tanriover bucaresti török és Telemaque ankarai román követ is.

Ankarai jelentés szerint az összes középületekre tegnap a török zászlók mellé felvonták a román trikolorát is. Az ország minden részéből összesereglett tömeg az Ankara Palace szálló előtt állandóan meglévő ünneplésben részesítette Tatarescu miniszterelnököt.

A sajtó hosszú cikkekben foglalkozik a román miniszterelnök látogatásával. A román kormány egyike a Balkán-szövetség

legerősebb oszlopainak — írja a Kumburyet című lap. Igen nagy önömmel látjuk, hogy Tatarescu látogatása egybeesik a köztársaság megalapításának évfordulójával. A lap megállapítja, hogy a török-román barátságok régi alapjai vannak és olyan érzelmek táplálják, melyek kizárnak minden érdekösszeültökést. Tatarescu igazi képviselője a román jellem csodás erőnyeinek.

Politikai körökben szintén méltatják a török kormány által Tatarescunak nyújtott különleges ünneplés fogadtatást. Szokatlan az a tény is, hogy hadihajókat küldtek Tatarescu hajója és repülőrajokát vonata elé. Ez is bizonyítja annak, mennyire értékeli a török kormány a román miniszterelnök látogatását.

Mint utjabban jelentik, a török hadügyminisztérium tegnap este vacsorát adott a Balkán államok vezérkari főnökeinek és katonai külötségeinek tiszteletére. Román részről Sichitiu tábornok vezérkari főnök és kísérete voltak jelen. Vacsora után a vendégek résztvettek a Tatarescu tiszteletére rendezett fogadáson.

Egyébként Tatarescu ma délelőtt fogadta Sichitiu tábornokot, aki hosszasan ismertette a Balkán-szövetség vezérkarainak munkálatait.

Axelrad o fodox Lóser vendéglő Nagyváradon

כשר לטורין
(a Kereskedelmi Csarnok épületében)
Az étterem hatalmas helyisége kiválóan alkalmas lakodalmak, bankettek és hasonló ünnepségek megrendezésére.

Titokzatos barnakalapos nő volt a meggyilkolt nagyváradi gyógyszerészegéd utolsó látogatója

Holtpontra jutott a nyomozás

Oradea, október 29. (Az Uj Kelet tud.) A nagy port felvert gyilkosság ügyében bevezetett nyomozás, amelynek áldozata Tóth István gyógyszerészegéd, egyelőre holtpontra jutott. A gyilkosság első gyanúsítottját, Szilágyi Péternét, aki kosztadónője volt az áldozatnak, szabadlábra helyezték, mert egy fiatalasszony, akit tanuként hallgattak ki, azt vallotta, hogy Szilágyiné a gyilkosságot megelőzőleg az uccai ablakon keresztül beszélt a gyógyszerészegéddel. Néhány ingerült szót váltottak, majd Tóth becsapta az ablakszáryat.

A második gyanúsítottat, Csillag Mór színtén szabadlábra helyezték, mert ő is alibit igazolt. A rendőrség most egy titokzatos barnakalapos nőt keres, akit állítólag közvetlenül a gyilkosság előtt lát-

tak bemenni a gyógyszerészegéd lakására. Valószínűleg ez az ismeretlen nő volt a szerencsétlen véget ért patikus utolsó látogatója. A rendőrség munkáját erősen megnehezíti az a tény, hogy a gyilkosságot követő riadalomban nyomtalanul eltűntek azok a tárgyak, amelyeken esetleg megtalálták volna a gyilkos ujjnyomaát. Mielőtt pedig a rendőrségen folytak a kihallgatások, a gyógyszerészegéd házigazdája felsuroltatta a szobát, úgy, hogy mire a rendőri bizottság helyszíni szemle végett kikerkezett, a lakásban már kifogástalan rendet találtak. A nyomozás továbbra is lázasan folyik, de a bűnügy számai egyre jobban kicsuszának a nyomozó hatóságok kezéből. Valószínűleg a titokzatos barnakalapos nő kézrekerítése megoldaná a bonyolult hátterű gyilkosságot.

A középiskolai és egyetemi tanárok korábbi nyugdíjazásának kérdése

A nemzeti nevelésügyi minisztérium cáfolja a nyugdíj-korhatár redukálásának híreit

Bucuresti, október 29. (Az Uj Kelet tud.) Mint ismeretes, a hadseregben lezárították a nyugdíjazási korhatárt a tisztikar felelőssége céljából. A fővárosi reggeli lapok értesülése szerint vezető körökben most azzal a tervvel foglalkoznak, hogy a hadsereg vezetőségében alkalmazott nyugdíjazási rendszer mintájára a középiskolák és egyetemek tanári karában is módosítsák a nyugdíjazás korhatárát. Ezért a középiskolai tanárokat 56, az egyetemi tanárokat 70 helyett 60 éves korukban nyugdíjaznák. A nyugdíjazástól a régi törvényben megállapított határidőig egész fizetést kapnának a tanárok és csak azután részesülnének a törvényben előírt illetményekben. Ez az in-

tezkedés nem vonatkozna az elemi iskolai tanárookra, mert ha sok is az állásnélküli tanító, fel akarják emelni az elemi iskolai katedrák számát.

A Dimineata és a Curentul már azt is tudni véli, hogy a bírói karban is hasonló nyugdíjazási akció fog rövidesen megindulni.

A délutáni távirati jelentések máris megcáfolták ezeket a híradásokat, amelynyiben a nemzeti nevelésügyi minisztérium alaptalannak minősíti a középiskolai és főiskolai tanárok nagyobbarányú nyugdíjazásának híreit. A cáfolat szerint sem a kormány, sem a minisztérium nem foglalkozik ilyen tervvel.

Michalovics professzor, Pilsudski marsall barátja alkotmányosságának minősíti a gettópadok bevezetését

Hogyan indokolja meg a híres orvos tanár a gettópadokra vonatkozó rektori in ézkedés megtagadása?

Varsó, október 29. Mieczyslaw Michalovics professzor, a varsói Pilsudski-egyetem gyermekklinikájának vezetője, aki mint orvosi autoritás és mint Pilsudski marsall személyes barátja, nagy tekintélynek örvendő lengyel vezető körökben, nyilatkozatot tett közzé, amelyben állást foglal a zsidó egyetemi ifjuságnak elnyomása és diszkriminálása ellen. A gyermek-klinika előadóterme az egyetlen a varsói egyetemen, ahol a professzor tilalmára nem vezették be a gettópadokat. Az orvosegyesület kérdésére a professzor első előadásának megkezdése előtt a következőket jelentette ki:

— Az általunk, tanárok által, az egyetem vezetésére megválasztott rektornak meglehet az egyéni véleménye ebben az ügyben. Én azonban, mint a lengyel köztársaság szenátora, amelynek alkotmányára esküt tettem, nem sérthetem meg

az alkotmányt.

Michalovics professzor ezután rámutatott a zsidóság és az ebből származó kereszténység közötti vallási összefüggésekre, majd így folytatta:

— A semiták olyanok, mint egy növény, amelyet kiszakítottak a földből és az utra hajítottak. Hiszen azonban, hogy Palesztinában, ahol véráldozatokkal harcolnak jogaikért, ujja fognak születni. Amíg nem függesztik fel a lengyel alkotmányt, nem fogom azt megsérteni. Ezt mint hűséges állampolgár mondom. Lelekismeretem tiszta.

Michalovics professzornak ez a nyilatkozata óriási vihart váltott ki antiszemita körökben. A nemzeti demokrata sajtó provokációnak minősíti a nyilatkozatot, amely a varsói egyetem rektora és a kormány ellen irányult, amely megengedte a gettópadok bevezetését.

SPORT

Megkezdődött a szatmári sportélet tisztogatása

Uj biróbizottságot nevezett ki a központ Szatmárra

Cluj, október 29. (Az Uj Kelet tud.) Nem egyszer mutattunk rá lapunk hasábjain a szatmári sportéletben való állapotokra. Alkandó volt a panasz a szatmári labdarugó-kerület ellen, amely a maga szempontjainak megfelelőleg igyekezett a kerület sportéletét hangolni, miközben teljesen elhanyagolta, vagy elnyomta az idetartozó Nagybanja és környéke labdarugóéletét. Ugyanez volt a panasz a szatmári biróbizottság ellen is, amelynek elnöke a kisebbségi rutballbírók kérdésére és érdekére ügyet sem vetett. Kisebbségi sportember hiába kereste fel a szatmári biróbizottságot kérésével, mert az a legjobb esetben a doszárjg jutott el, hogy itt a felelős birodalmába kerüljön. A szatmári alkérdésbe tartozó kisebbségi játékezők előléptetéséről szó sem lehetett, mert a biróbizottság elnöke az ilyenzerű megkereséseket, bár azokat csak továbbítani kellett volna az Északi Ligához, el-süllyesztette.

A szatmári biróbizottság élére pár hónappal ezelőtt az Északi Liga Bogdán Endrét nevezte ki. Az elnök azzal kezdte működését, hogy a testület tagjait személyes barátaikat nevezte ki és az egész testületet baráti körének szolgálatába állította. Ennek az lett az eredménye, hogy az összes mérkőzéseknek a levezetésére ennek a körnek a tagjai kaptak megbízást. A heteken és hónapokon át mérkőzések nélkül maradt játékezők körében nagy felháborodást keltett az elnök pártoskodó magatartása. Bogdán Endre, hogy megszabaduljon az „ellenzék-től”, előterjesztést tett a központi birótestületnek, hogy az törölje tagjai sorából azokat a szatmári játékezőket, akik az idény folyamán nem vezettek le annyi mérkőzést, amennyit a szabályzat előír.

Ennek az ügynek a kivizsgálására a központi birótestület megbízásából két héttel ezelőtt Szatmárra érkezett Xifando, aki mindkét „pártot” meghallgatta. Az „ellenzékiek” elmondták, hogy azért nem vezettek elegendő mérkőzést, mert Bogdán elnöktől nem kaptak erre megbízást. Xifando visszautazott Bucurestibe és előterjesztést tett a vizsgálatról a központi birótestületnek, amelynek a döntése most érkezett meg. A bizottság leváltotta az eddigi elnököt és helyébe Tautu Traiant nevezte ki. Az alkérdés birótestületének tagjai: Rusu Teodor és Gherman Ioan.

Szatmári sportkörökben megelégedéssel vették a változást tudomásul és bizalommal tekintenek a további tisztogatási munka elé.

November 14-én Román Kupa forduló

Cluj, október 29. (Az Uj Kelet tud.) A Román Kupa bizottsága a 32-re leapadt mezőny legközelebbi fordulóját november 14-re tűzte ki. A forduló programja a következő: Unirea Tricolor—Crisana, Telefon Club—UDR, AMTE—Rapid FC, Juventus—Ripensia, Aquila CFR—Victoria Kolozsvár, Franco Romana—Gloria, Adesgo Bucuresti—Kinizsi, Phoenix—Dragos Voda, Victoria Constanta—Olimpia, TMAC—DUIG, Universitatea—Sportul Studentesc, Ceramica—Jiul, Mocornita—NAC, Victoria Nagykaroly—Vulturii, Tricolor—Venus, Mica—ACFR. Pályaválasztók az elől irt egyesületek. A mérkőzések fél 3 órakor kezdődnek.

A Barkochba vezet az Északi C) Ligában

Cluj, október 29. (Az Uj Kelet tud.) Az Északi C) Liga edzőjelemben a Barkochba kitűnően szerepel. A szatmári zsidó csapat csoportjában pontvesztés nélkül első. A csoport állása:

1. Barkochba	4	4	—	10	2	8
2. Aurum	5	4	—	16	7	8
3. Maramuresul	7	3	2	9	9	8
4. Electrica	6	3	1	2	11	8
5. CFR Szatmár	6	1	3	1	6	5
6. Vestul	5	2	—	3	10	11
7. CS Szalonta	6	1	1	4	10	3
8. Törekvés Szalonta	6	1	1	4	7	3
9. Osana	4	1	—	3	4	10

Kizárják a Craiovan Sportegyesületet a labdarugószövetségből? A Román Kupa küzdelem során a Craiovan labdarugócsapata az elmúlt vasárnap Resicán kellett volna játszson az UDR csapatával. A craiovai együtés azonban nem jelent meg a mérkőzésen, miért is a Román Kupa bizottsága, az idevonatkozó szabályokra való hivatkozással kéri a Nemzeti Bajnokság bizottságát, törölje a Craiovant a Nemzeti Bajnokság mezőnyéből.

A b'ailai T'aian szálloda igazgatósága beperelte Juga Livius dr-t, a Kinizsi elnökét, mert a lapoknak adott nyilatkozatában kijelentette, hogy a város leggyengébb szállodájában szállásolták el a Kinizsit, ahol a legrosszabb elszállásolásban volt részüik. A per érdekes mellékhatása a Kinizsi—DUIG-ügynek. Mindenesetre kétségtelen, hogy a b'ailai szálloda tulajdonosának nem ellen-szenves a DUIG sportegyesület...

A temesvári Ripensia, minthogy vasárnap nem játszik bajnoki mérkőzést, hír szerint bartáságos mérkőzésre lekötötte az osztrák elsőosztályú Vienna együttesét.

Görögország labdarugószövetsége levélben kereste meg a román szövetséget, amelyben december 19-re meghívja a román válogatott

labdarugócsapatot. A szövetségben még nem döntöttek a meghívás felett. Nincs kizárva, hogy ha létre jön Egyiptommal a világbajnoki selejtezőre vonatkozó megállapodás, a román válogatott csapat Kairóból visszajövet Athénben is játszani fog.

Luchide szövetségi kapitány? Bucuresti sportkörökben az a hír terjedt el, hogy a mai válogatóbizottság helyett szövetségi kapitányt neveznek ki Luchide szövetségi főtitkár személyében. Luchide még nem nyilatkozott, hogy ezt a felelősségteljes megbízást vállalja-e.

A magyar NB szombat-vasárnapi műsora: Szombaton: Ujpest—Sztiklaxi. Vasárnap: Hungaria—Szeged FC, Budai 11—Elektromos, Bocska—Ferencváros, Törekvés—Kispest, ETO—Budafok.

Harmadik lett Gál a kassai maratonon. Kassáról jelentik: A csütörtöki cseh államünnepén rendezte meg a Kassa Atlétikai Club nagy nemzetközi marathoni versenyt. Negyvenegy versenyző indult. A versenyt a francia Lenchet nyerte 2 óra 43 perc 41 mp-s idővel. 2. Balaban osztrák 2 óra 50 perc 06 mp. 3. Gál román 2 óra 51 perc 07 mp. Gál harmadik helyet a hatalmas nemzetközi mezőnyben kitűnő eredménnyel.

SZÍNHÁZ·FILM·MŰVÉSZET

Óriási siker a 3:1 a szerelem javára

Szünni nem akaró tapso-kánok! Vidámság, jókedv, dezi, kacagás! Nyíltzini tapso-k már egyes diszleteknek is! Paza, új kosztümök egész tömege! Likörosztogatás, hangulat a nézőtérén! Előre eladott zsofolt házak! Egész sefeg váratlan meglepetés! Gondtalan, remek szórakozás! Sorozatos előadások!

Az utóbbi évek legnagyobb operett sikere a 3:1 A SZERELEM JAVÁRA. Jobbnál-jobb szerepek! Nagyszerű, komikus helyzetek! Fiatalság, szépség, lendület! Fény, pompa, elegancia! A revük revije, a 3:1 A SZERELEM JAVÁRA.

Már csak napok választanak el Sidy Thalék erdélyi vendég-szereplésétől

A napokban jönnek hozzánk Sidy Thal és Adolf Tefner de jó híruk megelőzte őket. Immár mindnyájunk tudomására jutott, hogy a legnagyobb jiddis együttesek egyikét szervezte meg a diva, továbbá Adolf Tefner és Jozsef Sternberg, három vérbeli művész, akiknek teljesítményével már csak az amerikai nagy jiddis színházak vetekedhetnek. Nehány hónapos példátlan fővárosi siker után a fiatal művészcsoport elhagyja a hazai talajt, hogy eleget tegyen a megtisztelő meghívásnak Litvániába. A kovói állami jiddis színház ugyanis, mint ismeretes, leszerződött az együttes java erőt hosszas szereplésre. Egyelőre az eddigi sikeres romániai műsort fogják bemutatni Kovói zsidóknak, akik nehezen várják Sidy Thalakat.

Aki Bucurestiben látta Jakob Sternberg dramatizált Scholem Alejchem novelláját, „Der Ojtzter“-t, nem tud hatása alól szabadulni. Nem is csoda, ha ezt a zenés szindarabot nyolc héten át játszották telt házak mellett. Nemcsak zsidóknak tudott a darab hatni, hanem a bucuresti lapok kritikái után ítélve, a nemzsidó műértő közönség is el volt ragadtatva Scholem Alejchem zsenijének mélységétől és alakító erejétől. Természetesen a sikerben oroszán része volt Sternberg feldolgozásának és Max Halm zeneszerző melodikus ötleteinek és nem utolsósorban Perachim Rubingerék diszleteinek és annak a fegyelmezett játéknak, amelyhez hasonló csak a vilnaiaknál láttunk.

Sidy Thal játéka ebben a darabban elérte a művészi tökély legmagasabb fokát. Aki látta, elragadtatással beszélt a kivételes tehetség hatalmas teljesítményéről.

Erdély közönsége nehezen várja kedves színészeit, hogy bucsuzásukon szívvel lélekkel résztvehessen.

A SZÍNHÁZ HETI MŰSORA:
Szombat d. u. 5: Szibill. (Olcsó helyárakkal.) este 9: 3:1 a szerelem javára.
Vasárnap d. u. A bor. (Olcsó helyárakkal.) d. u. 6: 3:1 a szerelem javára. este 9: 3:1 a szerelem javára.
Hétfőn és a következő napokon: 3:1 a szerelem javára.

A ROMÁN OPERA MŰSORA:

Vasárnap, október 31 (matiné): Vigóvgy. Hétfő, november 1: Fidelio.

SELECT MOZGO MŰSORA:

Csütörtök, péntek, szombat és vasárnap: Hetedik menyország. Simone Simon közkedvelt művésznő legújabb, könnyed megható filmje. A többi szerepekben: James Stewart és Jan Hersholt.

URANIA MOZGO MŰSORA:

Péntek, szombat és vasárnap: Asszony a viharban. Erdekes tartalom film a petróleum felfedezéséről, főszerepekben: Irene Dunne, Gary Cooper, Dorothy Lamour.

CAPITOL MOZGO MŰSORA:

Csütörtök, péntek, szombat és vasárnap: Emberek a rács mögött. Izgalmas film, a San Quentin-i fegyház fegyenceinek lázadásáról. Főszerepekben Ann Sheridan, Pat O'Brien, Humprey Bogart. Csütörtök, október 28.

ROYAL MOZGO MŰSORA:

Hétfőn: A kínai negyed titka. A kínai negyedek misztikus légköre egy izgalmas bűnügyi történettel átszőve. Egy nagyszerű élményt jelent mindenkinek! Főszerepekben: Tarzan a csodakutya. Előtte Fox Journal. Előadások kezdete: 3.20, 6.20, 7.45 és 9.20 órakor.

MUNKÁS MOZGO MŰSORA:

Szerdán, csütörtökön, péntek, szombaton és vasárnap 3, 6 és 9 órakor: Két világszenzáció! I. Rosemarie. Operett. Fősz.: Herta Worrel, Hans Stüwe, Hans A. V. Schletton. II. A halál bosszúja. Az évad legizgalmasabb filmságere. Fősz.: Boris Karloff és Ricardo Cortez. III. Journal.

Cukrászati és hideg büfé kurzust nyitok. Jelentkezni Adlernél, Str. F. David 18.

Bélfürdő
(subaquales Darmbad)
modell **KARLSBAD**
a **PARK** Szanatóriumban

CZELNAI ESZTER november hó 3-án nyitja meg visszavonhatatlanul utolsó **cukrászati tanfolyamát**
Jelentkezni lehet naponta d. e. 11-1-ig és d. u. 5-7-ig a Str. Carolina 5. sz. alatt az ipartestület házában az emeleten.

APRO HIRDETÉSEK

Mielőtt női és gyermekkat, ruha és kalap-szükségletét beszerezze, látogassa meg a legolcsóbb árairol közismert **JUNO** női konfekcióáruházat. Főpostával szemben, Regele Ferdinand 25. Economia öt havi részlet.

Levelezésben és könyvelésben 2-3 évi gyakorlattal rendelkező fiatal tisztviselő egy erdélyi nagyobb vállalathoz azonnali belépésre kerestetik. A román-német nyelvek teljes ismerete megkívánatik. Részletes ajánlatok, fizetési igények, referenciákkal és fényképpel ezen lap kiadóhivatalába intézendők.

Hívtól élőpóty megrendelhető Weisz Mózesnél. Str. Vladimirescu 6. Telefon 16-48.

Jól főző ort. kóser szakácsnót keres fiatal házaspár. Cim: Vilmos Weisz, Piata Unirii 21, ékszerüzlet.

Egyedülálló urinó keres lakótársnót csonosan berendezett lakásához. Cim: Sipoznai, Reg. Ferdinand 8.

Gimnázista korrepetálását, vagy tanítását vállalnám ellátás ellenében. „Diákány” jellegű a kiadóba.

Válogatott gesztenye, bányai szilva, aszalt gomba, dió Rooznál, Tautii de sus, Via Baia-Mare.

Stern szücs és szőrmeszalón Calea Marechal Foch 4 elvállal mindenféle szőrmunkákat a legutányosabb árak mellett.

Román, német levelező délutánra állást keres, esetleg óralevelezést vállal. Cimeket a kiadóba kér.

Diákány vagy tisztviselő lakást esetleg teljes ellátást kaphat. Strohli, Reg. Carol II. No. 13.

Eladó pezsgőbő-készítőgép, kakaóvajprés, Apalograf sokszó-osztógép. Beek Adolf, Valea lui Mihai.

Kiállítás. Schlosser kerámia, továbbá perzsaszőnyegek, finom porcellánok kiállítás, vasárnap egész nap nyitva: „PaX” Cluj, Cal. Victoriei 6.

Urleány külön szobában a központban lakást kaphat. Cim a kiadóban.

Könyvelésben és irodai munkában gyakorlott, családos, perfekt román könyvelőt keres vidéki iparvállalat. Havi fizetés 2500 lei, lakás, fűtés, világítás. Gyorsvárosi tudók előnyben. Ajánlatokat „Vidéli” jellegére a kiadóba.

Jah'zeit-táblák különböző pompás színekben, valamint egy színben, gyönyörű kivitelben (Friedmann Izsák-féle kiadás) kaphatók. Librerie Schachtei, Oradea, Str. M. Foch 1.

Lakásfőtőlentést ciánnal egyenértékű gázbehatási módszerrel eszközölünk. Teljes szagtalanítás. „Po'lynea”, Str. Awam Iancu No. 16.

Háromszobás összkomfortos villalás Andrei Muresan villanegyedben november elsejére kiadó. Str. Ion Vidu 3., Str. Mathei Basarab mellett.

Jómegejelenésű kereskedő, fiatal ember meg-nősülne. Leveleket „Benősilés lehetséges” jellegére a kiadóba.

Jogositott fogorvos, vidéki jól bevezetett fogorvosi rendelőt átvenne, vagy betársulna. Cim a kiadóban.

Képviselőlet ke'eselek. Garanciával rendelkezem. „Komoly garancia” jellegére a kiadóba.

A Mussa hölgyfodrász cégnél nagy érdekvélemény rövid ideig. Használja fel a kedvező alkalmat. Villanydololálás (d. e. fél 10-ig és d. u. 4-ig) 200 leitől, hajfésítés 180 leitől, szőkítés, javítás 95 leitől, vizondolálás 25 leitől, vasondolálás 20 leitől, hajvágás 20 leitől.

Az ös-szálás jobb

Milyen volt a Ionescu belü

Bucuresti, okt. 29. A népszámlálási hivatalnak közzététele ismét vitát provokált a jobb után az 1930-as népszámlálás után az 1930-as népszámlálás jobb oldali lapok erőteljesen támadták a statisztikai hivatalban Manoil professzor által készített statisztikai apparátus ellen, neknek megfelelően 5000 ig terjedő zsidót titkoltak.

A kampány élén G. a Tara Noastra állott. fesszor a Curentul hirtámadásokra és rendkívül ki a meghamisítással csontos vadak ellen. kusokat, nyujtsanak hogy országosan kontólás adatait és amennyelének meg a valóságról vállalja, hogy levonkat. Erre a Tara Noaleközölte Sabin Mandott válaszokkét. N. T. Ionescu volt belzérigazgató cikkét közakkor a belügyminiszertott népszámlálást ve

A volt belügyminisgató érdekes cikkében utáni népszámlálási kisElmondja hogy már álrályi dekretummal áltigazgatóságát létesítettönböző miniszteriumóstatistikai hivatalokaminden kapcsolat hiánlam akkori vezetői kemerték annak szükségsgösen feldolgozzák aegyütt a csatolt területait is, hogy az államhez a lakosságra gazdvalamint nemzetiségi ránt kiterjedő adatoknak. Ez a dekretum édotta, hogy legkésőbbferencia befejezésétőlbelül az egész románnépszámlálást rendezne a mezőgazdasági, ipari vállalatok adatait, valaközintézmények vagyon

Az 1927-es népszámlálás

Ez a népszámlálás megvalósítható. Két évben a statisztikai igazgatót. Időközben azonban is hajtottak végre: 1920-ban pedig Erdélyrészek lakosságát számszerűsítették, azután, azesztendő eltelte után, a számlálás megszervezésatlanabb szükségességniszterium ötmillió lejzást kérte a miniszterközigazgatási apparátuszámlálást szervezzenekrilis 24-én zajlott le. U11-ig a prefekturáknaklett az illető megye a a belügyminiszteriumhást megvényként és vágok irányítása mellett először foglalva statiszlakosságnak felekezeti zás szerint való megostett időpontban, tehát 16 millió 940 ezer 74 ember talált az országzenként a következő meg:

- Erdély és Bánát
- Bucovina
- Besarabia
- Moldova
- Muntenia
- Oltenia
- Dobruzsza

Az összes eddigi népszámlálás adatai cáfolják a jobboldal hazugságait

Milyen volt a lakossági nemzetiségi eloszlása 1937-ben. N. T. Ionescu belügyminisztériumi vezérigazgató érdekes cikke

Bucuresti, okt. 29. (Az Uj Kelet tud.) A népszámlálási hivatal statisztikai adatainak közzététele ismeretesen hatalmas vitát provokált a jobboldali sajtóban. Miután az 1930-as népszámlálás túlságosan kevés számú zsidót talált az országban, a jobboldali lapok erőteljes kampányt indítottak a statisztikai hivatal vezetője, Sabin Manoilă professzor és az egész statisztikai apparátus ellen, amely a zsidó érdekeknek megfelelően 500 ezertől egymillióig terjedő zsidót titkolt el a nyilvánosság előtt.

A kampány élén Goga Octavian lapja, a Tara Noastră állott. Sabin Manoilă professzor a Curentul hasábjain válaszolt a támadásokra és rendkívül éles hangon kelt ki a meghamisítással és korrupcióval kapcsolatos vádak ellen. Felszólította a kritikusokat, nyujtsanak segítséget ahhoz, hogy országosan kontrollálják a népszámlálás adatait és amennyiben azok nem felelnek meg a valóságnak, a maga részéről vállalja, hogy levonja a következtéseket. Erre a Tara Noastră meghátrált és lekötölte Sabin Manoilănak a kritikákra adott válaszcikkét. Mai számában a lap N. T. Ionescu volt belügyminisztériumi vezérigazgató cikkét közli, aki 1927-ben az akkor a belügyminisztérium által lefolytatott népszámlálást vezette.

A népszámlálás története
A volt belügyminisztériumi vezérigazgató érdekes cikkében ismerteti a háboru utáni népszámlálási kísérletek történetét. Elmondja hogy már 1919 júniusában királyi dekrétummal általános statisztikai igazgatóságot létesítettek, egyesítve a különböző minisztériumok mellett működő statisztikai hivatalokat, amelyek között minden kapcsolat hiányzott. A román állam akkori vezetői kezdetűl fogva felismerték annak szükségességét, hogy sürgetően feldolgozzák a régi királysággal együtt a csatolt területek statisztikai adatait is, hogy az állam racionális vezetéséhez a lakosságra gazdasági és társadalmi, valamint nemzetiségi viszonyokra egyaránt kiterjedő adatok rendelkezésre álljanak. Ez a dekrétum éppen azért kimondta, hogy legkésőbb a párizsi békekonferencia befejezésétől számított egy éven belül az egész román királyság területén népszámlálást rendeznek, felvéve egyúttal a mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi vállalatok adatait, valamint az állam és a közigazgatás területeinek leltárát is.

Az 1927-es népszámlálás eredménye
Ez a népszámlálás azonban nem volt megvalósítható. Két évvel később, 1921-ben a statisztikai igazgatóság fel is oszlott. Időközben azonban két népszámlálást is hajtottak végre: 1919-ben Bucovina, 1920-ban pedig Erdély, Bánát és kapcsolt részek lakosságát számlálták meg. Hat esztendő eltelte után, — minthogy a népszámlálás megszervezése egyre halaszthatatlanabb szükségessé vált, a belügyminisztérium ötmillió lejes hitel megszavazását kérte a minisztertanácstól, hogy a közigazgatási apparátus segítségével népszámlálást szervezzenek meg. Ez 1927 április 24-én zajlott le. Ugyanazon év május 11-ig a prefektúráknak összesíteniük kellett az illető megye adatait és eljuttatni a belügyminisztériumhoz. A népszámlálást megvénként és városként bizottságok irányítása mellett hajtották végre, először foglalva statisztikai adatokba a lakosságnak felekezeti és etnikai származás szerint való megoszlását. A fentemlített időpontban, tehát 1927 április 24-én 16 millió 940 ezer 74, azaz közel 17 millió ember talált az országban, akik országgrészenként a következőképpen osztoztak meg:

Erdély és Bánát	5.312.358
Bucovina	811.742
Besarábia	2.555.071
Moldova	2.405.406
Munténia	3.665.952
Oltenia	1.459.128
Dobruzsza	730.417

Etnikai származás szerint a lakosság megoszlása a következő volt:

Románok	12.446.802
Magyarok	1.307.543
Szász, sváb, etc.	723.000
Zsidók	779.993
Rutének, ukránok	448.336
Oroszok	308.102
Bulgárok	357.881
Törökök, tatárok	220.120
Más származásúak	291.550

A zsidók országgrészenként a következőképpen osztoztak meg:

Erdély, Bánát	193.318
Bucovina	93.399
Besarábia	223.770
Regát	267.506

A többi kisebbségek közül Erdélyben 1.243.686 magyar, 567.600 német, 36.841 rutén, 12.093 bulgár, 6174 orosz, 47.588 szerb, 523 török és tatár és 80 ezer 249 más nemzetiségű élt 1927-ben, ebben az országgrészen, tehát tíz esztendővel ezelőtt több, mint 2 millió 200 ezer kisebbségi lélek élt. Ionescu szerint az 1927-es népszámlálás adatait az 1930-as népszámlálás is igazolta. Midőn a Tara Noastră ezt a cikket leközi, egyúttal elismeri azt is, hogy a zsidók számáról terjesztett adatai hamisak. Elvégre is az 1927-es népszámlálást maga Goga Octavian, akkortól belügyminiszter vezette. De ha ez így van, milyen alapon folytatja agitációját a Tara Noastră?

Aranyér ellen melyik gyógyszer?

Aranyér kezelésénél döntő a megfelelő gyógyszer kiválasztása, amely nemcsak a kellemetlen jelenségeket, hanem magát az okot is megszünteti. Az Ön orvosa a Goedecke féle Anusol végbélkúpokat ajánlja, amely nemcsak fájdalomcsillapító, hanem gyógyulást is biztosító szer.

Anusol-Goedecke

Árja-pör a budapesti járásbiróság előtt

A járásbiróság megítélte járandóságát a nemárja alkalmazottnak

Budapest, okt. 29. Daróczy József, az ismert budapesti filmember, filmvállalkozást létesített Berlinben és Breunin Boriszné személyében magyarországi származású osztrák állampolgárt vette magá mellé a titkári teendők ellátására. Több évi fennállás után a filmvállalkozás 1936 tavaszán megszűnt és Daróczy visszatért Budapestre, anélkül, hogy titkárnőjének járandóságait kifizette volna. Breunin Boriszné nem nyugodott bele ilyen módon való elbocsátásába, hanem Budapesten dr Perényi Zsigmond ügyvéd útján pört indított Daróczy József ellen a központi járásbiróságon és egyhónapi leszolgált, továbbá kéthónapi felmondási időre járó fizetésének megítélését kérte.

A pört dr Csoór járásbíró tárgyalta, aki előtt Daróczy József ügyvédje a kereset elutasítását kérte és kérelme megokolásul előadta, hogy Németországban olyan jogszabály van érvényben, amely szerint a szolgálati viszony azonnal megszüntethető, ha a munkavállaló nem árja származású.

A felperes nem árja, ilyen körülmények között tehát az alperesnek nemcsak joga, hanem kötelessége is volt, hogy szolgálatából elbocsássa, még pedig kártérítés nélkül. Volt titkárnőjének eszerint vele

A döntő események egyike...

...a nagy Napoleon sorsában „Trafalgar” volt. A francia-spanyol flotta, amelyet Cadix kikötőjében blokád alatt tartott a Nelson vezetésével álló angol flotta, 1805. október 21.-én megkísérelte a zár áttörését. A kitérés a legnagyobb pusztuláshoz vezetett. Villeneuve, a szövetségesek admirálisa, elhatározta, hogy a legkedvezőtlenebb feltételek mellett bocsátkozik harcba, a császár határozott parancsa értelmében. Gyors közlekedési eszközök azonban lehetővé tették volna Napoleon számára, hogy értesítse, hogy időközben megváltoztatta tervét és elhalasztotta az angliai partraszállást, amihelyett Ausztria és Oroszország ellen fordult, ahol csak győzelmet aratott.

Hányszor mondotta Ön is: „Ha tudtam volna!”

Ma nem szabad „nem tudnia”. Rendelkezésre áll a telefon, ez az egyedülálló eszköz, amely lehetővé teszi, hogy a legrövidebb idő alatt megtudja és tudassa az egész világgal azt, ami Önre nézve fontos.

állásának helyén érvényes jogszabályok alkalmazását, mert a magyar jogi kultúra és felfogás szerint az olyan jogszabály, amely ellenkezik a humanitással, az igazsággal és belátással, a magyar jogszolgáltatás körében nem érvényesíthető.

A bíróság úgy döntött, hogy megkeresi a magyar igazságügyminiszter útján a német birodalmi igazságügyminisztert s megkérdi, hogy 1935 tavaszán volt-e olyan jogszabály, amely szerint nem árja munkavállalóval létesített szolgálati viszony azonnal kártérítés nélkül megszüntethető. A szerdán tartott folytatolagos tárgyalásra megérkezett a német birodalmi igazságügyminiszter átirata, amely szerint a kérdéses időpontban Németországban ilyen jogszabály nem volt. A bíróság ezen az alapon marasztaló ítéletet hozott és kötelezte az alperes filmvállalkozót, hogy a felperesnek a kereseti követelést megfizesse.

A lengyelországi zsidó diákhét

Varsó, okt. 29. Dr. M. Schorr varsói főrabbi és szenátor elnökletével bizottság alakult, amely a zsidó egyetemi hallgatók hetének méltó és hatékony lefolyása fölött örködik. A nagyobb vidéki városokban helyi bizottságok alakultak. A varsói zsidó negyedekben az összes tánchelyiségek, vendéglők, mozik és színházak üresek. Mint ismeretes, ennek az a célja, hogy a szórakozásoktól való távoltartás által megtakarított pénzt a zsidó egyetemi ifjúság segélyezésére fordítsák. Dr.

Schorr felhívást tett közzé, amelyben kijelenti, hogy a zsidó diákok ügye az egész lengyel zsidóságé éppen úgy, mint ahogy a zsidó diákságnak a gettópadok elleni harca is minden zsidónak az érzelmeit fejezi ki. Egy másik felhívásban a bizottság felszólítja a zsidókat, hogy a diákhét alatt tartózkodjanak a dohány és alkoholfogyasztástól is, és az így megtakarított összegeket szintén a zsidó diákság javára fordítsák.

Két új német-zsidó könyv

Berliner kultörténeti műve a német zsidók középkori életéről.
Max Liebermann levelei

A berlini Schocken-Verlag pompás, Bücherei sorozatában két új könyv jelent meg: Abraham Berliner közel 70 esztendő kulturtörténeti művének, Aas dem Leben der Juden im Mittelalter-nek rövidebbre fogott, a jegyzetek ballasztjaitól megszabadított új kiadása Elbogen professzor utószavával és Max Liebermannnak, a német impresszionizmus vezető mesterének hetven levele Franz Landsberger bevezetésével.

Abraham Berliner — a világháború második évében halt meg, beszéve tova, 82 éves korában — érdekes alakja volt a zsidó tudományos életnek. Trennungsorthodox, a berlini orthodox községnek, az Aasz Jiszroelnek egyik alapítója, am egyben a rabbik tudományos képzésének hivatásos tanára állást vállalt a Hildesheimer szemináriumon, melynek később rektora lesz és szakadatlan harcban áll a misztikummal, a babonával, ki akar például gyomlálni minden kabbalisztikus elemet a sziddurból, a mindennapos imakönyvből, ami a zohárból csöppent bele. Ráadásul az első egyike azok között, akik ki akarják közzéadni a történetírásnak, a zsidó történetírásnak is, azt a végzetes hibáját, hogy a tömegből kinőtt, anyagi vagy szellemi erő révén a tömeg felébe magasodott egyének életével foglalkozik elsősorban, viszont az atlagember, a nagy középszer élete folyásával nem sokat, vagy éppenséggel semmit sem törődik. Hogy csak a nagy események foglalkoztatják, a szürke hétköznapok felé viszont — pedig az életet voltaképpen ezek teszik ki — nem igen, vagy csak hébe-hóba és ekkor is csak futólag fordítja a figyelmét. Berlinert a fórum helyét a magánélet, a közszereplők helyett a magánember, a közélettel szemben az egyéni élet érdekelt. És nagyszerű bőven buzgó forrását fedezte fel azoknak az ismereteknek, amiknek segítségével az átlagzsidók (a Szabó Imre szavával: a zsidócskák) életének és a köznap zsidó életnek pontos ábrázolásához eljuthatunk: a decizorok, a poszkim műveit. A poszkim a mindennapi élet problémáit feszegetik a Talmud szemléletében. Azokra a kérdésekre keresnek és találnak választ, amiket az egyre változó, egyre új problémákat kitermelő élet felvet. Mindegyik döntvény, meghittebb héber szóval: peszek, a köznap valamilyen részletére világít rá. A poszkim műveiből tehát — erre az igazságra Berliner hívta fel először a figyelmet — egy-egy kor zsidóinak kulturális történetét lehet összehajlítani.

Ebből a gazdag forrásból merítette Berliner, Aas dem Leben der Juden im Mittelalter című művét is, melynek első kiadása 1871-ben, második, héberre lefordított, jelentősen kibővült mása 1900-ban jelent meg és amelyet most Elbogen professzor könnyebb és népszerűbb formába öntött.

Berliner megállapítja, hogy 1146-ig, a második keresztény hadjárat idejéig, a zsidók egyenjogúságot élveztek Németországban. Városalapító elem voltak, nélkülözhetetlen tényezői a gazdasági életnek és például Rüdiger ur, Speyer püspöke, zsidókat invitált meg, amikor faluját várossá akarja fejleszteni, még pedig hangsúlyozottan azzal a célkitűzéssel, hogy a „helység fényét megegerszeresse.” És még az első keresztény hadjárat idejében is megessék, hogy keresztény polgárok és urak fegyvert fognak a zsidók védelmére.

Amikor aztán súlyos csapások zúdultak rájuk, begubódtak a vallásuk, a tudományuk sajátos világába, a tanulás révén tesznek szert arra a bámulatos ellenálló képességre, amely a középkor zsidóinak legfőbb jellemzője. Berliner részletesen ismerteti a középkori zsidók nevelési rendszerét, azt a kimagasló szerepet, amit a Talmud játszott az életükben és azokat az óriási áldozatokat, amiket a vallási problémák tisztázása érdekében hoztak, rendszeres tudományos levelezést tartva fenn az egymástól legtávolabb eső országok között. „Spanyolországból Bagdadba, Franciaországból Csehországba, a Provanzból Auszterlicbe, Jeruzsálemből Mainzba, Mainzól Rómába és Rómából Párizsba szálltak ezek a levelek.” A zsidó

lelkiség kialakításánál a talmud mellett döntő szerepe jutott még ki a zsolotárok könyvének és Rási bibliamagyarázatának. A zsidó lélek vigasztalást, buzdítást talált a tehillimben, a könnyeit ennek verseibe sirta bele, a nyomorúságában ennek a könyvnek szavaival kiáltott az éghez. A Rási halachikus és aggadikus elemekből szőtt műve viszont a zsidó tömeg műveltségének alapja lett, ennek erejével emelkedett ki az átlag az amhaarecség fertőjéből. Sok példáját tudja Berliner annak is, hogy a zsidó lányok épp olyan gondos nevelésben részesültek, akár a fiúgyermek és hogy sokat közöltek magas tudományos színvonalra emelkedtek az ismeretek erejével. Nagy súlyt helyeztek a lányok gazdasági képzésére is: a varrások, szőttesük, csipkékük a gettón túl is hódított, a keresztény világ is egyre felkereste őket a megbízásaival.

Leirja Berliner a zsidók házatáját is. Mig a németekben csak a reneszánsz vált ki érdeklődést a nagyobb kényelem iránt, a bensőséges családi élet élése és ősi kulturájú zsidó jóval korábban, mondhatni mindig sokat törődött a lakásával. Következnek a zsidó étkezési szokások ismertetése és a zsidók ruházódásának leírása. Ebben a részben sokat foglalkozik Berliner a kittel-lel, amelyet a mai kor halottas ruhának ismer, eredetileg azonban a zsidók ünnepi fehér köntöse volt. A zsidó élet központja persze a „Sul”, vagyis a templom, amely nemcsak az istentisztelet, hanem a nevelés és a tanulás hajléka. Hogy a templom mellett hekedről, vagyis kórházról és menhelyről is gondoskodott a zsidó község, nem meglepő megállapítás. De a legtöbbünk nagyot néz Berlinernek ama közlésére, hogy akárcsak a céhek, a zsidó községek is lakodalmas házat — Berliner Tanzhausnak nevezi őket — tartotta fenn. Itt gyűlt össze a közpén apraja nagyja zeneszó melletti vidám falatozásra, ivásra és táncra minden örömteljes alkalommal. Következnek a házassági szokások ismertetése. A Mazal tov! — kívánság szerinte aránylag fiatal, a 15. század szülötte. A következő fejezet a zsidó zenével foglalkozik és hely kerül benne a kóbor zsidó muzikusok és bohócok leírásának is. A kockajáték még inkább a kártya is a zsidók között, a legnépszerűbb azonban a dió-játék volt. De harcos zsidókat is ismer a középkor. A cseh zsidók mindig fegyveresen jártak, a wormsi és a kölni zsidók a várfalakon is vetélkedtek keresztény polgártársaikkal. Terjedelmes fejezetben foglalkozik Berliner a zsidók babonáival. A keddi nap szerencsétlenség voltába vetett hitet, épp úgy, mint a hétfői meg a szerdai napon kezdett munka hiábavalóságáról divó felfogást egyképpen korholja és indogerman babonákra vezeti vissza. Ebben a caputban történik, hogy az orthodox Berliner a 13. századból valónak jelzi a Zohár szerzőjét! Az ajin ra és a zszentéskor nyilvánított jókívánság szintén szerepelnek ebben a tanulságos és sok tekintetben meglepő fejezetben. A következő fejezet a középkori zsidóság foglalkozásaira derít fényt és a befejező fejezet a zsidók és a nemzsidók viszonyát világítja meg.

Jeles könyv, hely illeti meg minden zsidó könyvtárban.

Max Liebermann a zsidóság periferiáin élt és teljesen beleolvadt a németiségbe, amely a kitüntetések özönével vette körül ezt a kivételes tehetségű festőművészt és grafikuszt. 1847-ben született, az élete java tehát az eredményes asszimiláció idejébe esik; 50 éves korában professzori titulusot kap, egy évvel később akadémikus lesz belőle és 1920-tól Hitler uralomba csöppenéséig a porosz művészakadémia elnöke. Kerek két esztendő tengeredik még az új rendszer alatt. Az események tanulságait bátran levonja. A gyűjteménybe felvett utolsó levél például egy palesztinai telep ügyében íródott és ezek a mondatok feketélnék benne: Az asszimiláció szép álmából tulkorán felbressztettek bennünket. A zsidó ifjúság számára nem látok más megoldást, mint a

kivándorlást. Palesztinába ahol szabad emberek módjára élhetnek és menekülhetnek az emigráció veszedelmétől. Sajnos én, 87 esztendőskoromban öreg vagyok ahhoz, hogy kivándoroljak. De támogatni akarom az új nemzedéket, hozzá akarom segíteni a szabad élethez.

De a Liebermann korábbi leveleiben is akad hébe-hóba zsidó vonatkozás. Ahogy Landesberger professzor megállapítja: Hívó lélek volt, ragyogó szemmel tett hitet Isten mellett, büszke volt őseinek hoszszú orrára és arra, hogy minden akadályon keresztül hirre, dicsőségre tudott szert tenni. Egy félévészázados családi levélben „Izrael istenének” áldását kéri ezüstlakodalmát ünneplő testvérére. Egy másikban megállapítja, hogy a nagy zsidó ünnepek előtt melancholikussá válik a lelke. Mások a zsidók emberiségéről beszél arról, hogy származásának köszönheti, hogy nem megy el érzéketlenül embertársainak szenvedései mellett. Sokat foglalkozik Rembrandt viszonyával a zsidókhoz. Készségesen rendelkezésére áll a zsidó múzeum alapítóinak, s már 1931-ben,

Aki nyolc óra alatt 250.000 fontot keresett

Történetünk tél közepén kezdődött Birmingham nagyos futballpályáján, egy kupamérkőzés alkalmával, ahol Herbert Wilcox — elbeszélésünk hőse és Anna Neagle, a híres filmsztár, egyenest Londonból jövet izgatottan várták csapatjuk győzelmét.

Ezen a napon Wilcoxra nagy elhatározás várt: mint egy féltucat filmársulat igazgatója megkeletelt valósítania az első filmet Viktória királynőről.

Társai a terv ellen voltak, mert mint mondták is, a télen, bármilyen óriási költségekkel is jár, csakis a brit hallgatóság érdeklődésére számíthat.

Wilcoxnak azonnal döntenie kellett: vagy, vagy. A film mellett szavazott. Így vászonra került a nagy Viktória élete, de nem a rendes stúdiokon keresztül, hanem Korda Sándor denhami stúdióiban.

Kora nélkül ez a film sohasem jött volna létre.

Wilcox egész jövedelmét kockára tette. Anna Neagle hasonlóan és ezenkívül meg 10.000 fontot fektetett be az üzletbe. A vezető technikusok közül sokan lemondtak félfizetésükről és voltak, akik egyáltalán nem érvényesítették szerződésben jogaikat. Az együttes naponta 20 órán át dolgozott.

Mire a film elkészült, 140.000 fontba került. Egészében véve kétszer olyan hosszú volt, mint a legnagyobb filmek és mindössze hatodfél óra alatt készült el.

Wilcox a képekkel az Ile de France hajón nyomban Newyorkba utazott. Megérkezésekor már a szállodába várta a newyorki rádiótársaságok meghívója. Wilcox szabadkozott, mert tudta, hogy a kis magánszínházakban rendkívül kényes feladat filmeket bemutatni, különösen ha szakértők is jelen vannak. De a rádiótársulatok kitartottak kívánságuk mellett és csak annyit tettek meg Wilcoxnak, hogy rendelkezésére bocsátották a világ legnagyobb mozgóképszínházát.

Wilcox, aki Londonból öt emberét vitte magával, az első filmtekeres forgatása alatt egy helyben ült, de azután kirohant a helyiségből, mert nem bírta ki a várakozás izalmait. Miután vagy tizenháromszor körülsétálta az épületkoloszust, az utolsó tekerésnél visszalopózott helyére.

Egy órával később aláírták vele azt a világraszóló szerződést, amely a Viktória-film előadására leköttette az Egyesült-Államok 4000 filmszínházát és olyan bevételt biztosított részére, amely kereken 250.000 fontot jelentett neki. Ráadásul még tíz évre leköttették angol filmgyártmányait Amerika számára.

Wilcox, aki corks születésű, barnaképű, csinos, 40 éves férfi, a háborúban szerzett 117 fontjával indult neki a filmpályának. A világháborúban pilóta volt, de később nem akart közelébe sem menni a repülőgépeknek.

Az ardeali zsidók találkozóhelye!

BERKOVITSNÉ

(Oradeai) orth. kóser étterme
(a baia marei rabbi hechsere)

BUCUREȘTI,

Str. Lipsceani 7. Telefon: 462-91.

Soceac háttamogótt. Postavámmal szemben.
Elsőrangú erdélyi konyha!

egy Meir Dizengoffhoz, Tel-Aviv alapító-jához és polgármesteréhez címzett levélben rokonszenvére biztositja a cionizmust és azzal indokolja meg a távozását a mozgalomtól, hogy a korábbi nemzedék tagja.

A Liebermann leveleiben semmi nyoma annak a sokat emlegetett ötletességnek és élelődségnek, amiről a beszélgetései híresek voltak. Megmerevedett, megszokott formák között mozognak. De így is sok adatot hordanak össze a szellemi arc képéhez jelentősen közelebb hozzák hozzánk a festészetnek ezt a világnagyságát.
(t. i.)

Szeny szivdobo

nehetséges, ho oko

Megtörténik-e Onnel, hogy ez a nyilatást fájda érheti? Lélegzési nehézülőbb ok nélkül kóbb mint bizonyos, tulajdonképpen nem a gyomorsav túltengése rokat. A károsan túltengő hozza a gyomortartalmi amelyek nyomást gyakorolnak a Magnesia Bisu alatt megszünteti ezeket. A Magnesia Bisu tengeri gyomorsavat, megfogást, gyomortáji rász összes emésztési zavarok legközelebbi gyógyszerét.

MAGNÉSIA BISU

Kapható minden gyógyszerészhelyen
Lélek 75-ért kis üveg nagy üveg

HIL

— Tedcum Mária alkalmából. Bucuresti előtt a patriarchán királyné születésnapját ünnepelt, amelynek sokan a hatóságok kérték. Oradeai sze-készítőnk címe: Schön D. telefon 507.

Selyem-gyapjukendő

— Rövid hírek miután néhány rendelettel az azakivitel az új terjedés azét vált szatlanul felémelték a nigg osztrák kancetront végrehajtóbizottság és a német-osztrák kijelentette, hogy a lát egyezmény érvényesítése indokolt, szabadságát és függetlenségét mondta a kancellár kívül minden politikai kapcsolni. — Az Virginia és Pennsylvania sulyos áradások vannak elszigetelve. A francia rendőrség letartóztatott hat utalattvalót, akik meg halászhajó öreit, hogy lászahajón a nemzessenek. — A Tass a Fekete-tengeri orvot értek és bizonyos felszerelés, mint a gének. — A franciaiban közli Boisanger kormányzójává valólyébe, akit tisztelettek ki. — A mai nébels propagandaügynapja alkalmából. A érdemeit a nemzeti rendítésében és Néme

„ELLA”
Kozmetikai Intézet
Legmegbízhatóbb
Legmodernebb
Legeredményesebb
Tanítványok kiképzése. — Redukált árak.
Cluj, Cal. Regele Ferdinand 11, I. emelet.
(Gólya palotában)

Sok tizezer megelégedett vevő bizonyítja, hogy
„ZEPHIR” kályha az összes kályhák között
a legjobb
10 kilogramm fával fűt egy normál szobát 24 óráig
Gyártja:
Szántó D. és Fia, Oradea
„Elite” tüzhely kályhagyára.
Kapható mindenütt. Kérjen díjtalan árajegyzéket. Képviselet: „BARZEL” vas-kereskedés Piața Mihai Viteazul No. 13.

Szenved-e szivdobogásban?

Lehetséges, hogy emésztése okozza.

Megtörténik-e Önnek, hogy belenyílik a szívébe ez a nyilatást fájdalmas szivdobogás is kísérheti? Lélegzési nehézségei vannak és minden ülőnébb ok nélkül lehangoztató érez?

MAGNESIA BISURATA

Kapható minden gyógyszerárban és drogériában. Le 75.-ért kis üveg, vagy a gazdaságosabb nagy üveg Le 110.-ért.

HIREK

Tedeum Mária királyné születésnapja alkalmából. Bucurestiből jelentik: Ma délután a patriarchán Tedeum volt Mária királyné születésnapja alkalmából. Az istentisztelet után, amelyen résztvettek a kormány összes tagjai Inculc-vel az élükön, a szobor testületileg a Cotroceni-palotába ment, ahol a miniszterek bejegyezték nevüket a vendégkönyvbe. Hasonló istentiszteleteket tartottak az összes megyeszékhelyeken a hatóságok képviselőinek jelenlétében.

Oradeai szerkesztőségünk és kiadóhivatásunk címe: Schön Dezső, Str. Millerand 4. telefon 507.

Selyem-gyapjúkendő

„JOLIE”-nál

Rövid hírek mindenkinen. Az argentinai kormány rendeletileg betiltotta a liszt és az akvizitelt az új termés felbecsüléséig. Az intézkedés azért vált szükségessé, mert indokolatlanul felemelkedett a kenyér árát. — Schusch-nigg osztrák kancellár tegnap a hazafias front végrehajtóbizottságának ülésén elnökölt és a német-osztrák viszonyról beszélt ismét kijelentette, hogy a múlt év július 11-én kötött egyezmény érvényben van és annak fenn-tartása indokolt, mert biztosítja Ausztria szabadságát és függetlenségét. Különben, — mondotta a kancellár, — a hazafias fronton kívül minden politikai tevékenységet ki kell kapcsolni. — Az északamerikai Maryland, Virginia és Pennsylvania államok nagy részében súlyos áradások voltak. Egész helységek vannak elszigetelve, a károk igen nagyok. — A francia rendőrség Rochefortban tegnap este letartóztatott hat utlevéllel érkezett spanyol alattvalót, akik meg akarták vesztegetni több halászhajó őrét, hogy a Bilbao-ból elhozott halászhajókon a nemzeti Spanyolországba szök-hessenek. — A Tass jelenti Moszkvából, hogy a Fekete-tengeri orosz flotta hadgyakorlati véget értek és bizonyosságát szolgáltatták egy a felszerelés, mint embeanyaga felkészültsé-gének. — A francia hivatalos lap mai számá-ban közli Boisangernak a Francia Bank al-kormányzójává való kinevezését Guiraud hely-lyébe, akit tiszteletbeli kormányzóvá neve-ztek ki. — A mai német lapok méltatják Göb-bels propagandailgyi minisztert 40-ik születés-napja alkalmából. A sajtó ismerteti Göbbe's érdemeit a nemzeti szocialista mozgalom fel-entítésében és Németország szolgálatában.

A bőr megbetegedéseinél, különösen ek-zemáknál és furunkulózisnál, a mindig kelle-mes hatású természetes „Ferenc József” keserűviz — reggelenként felkeléskor egy poháral bevéve — a gyomorbeátsatornát ala-posan kitisztítja és méregteleníti s az emésztést és az anyagcsereét határozatosan előmozdít-ja. Kérdezze meg orvosát.

Időprognózis. Lassan süllyedő légnyo-más, változatlanul nedves és ködös idő, több-nyire boros ég, esőre hajló irányzat, főleg nyugaton, enyhe délkeleti szél, változatlan hőmérséklet. Ma délelben a hőmérséklet Bucu-restiben 13 fok volt.

Megkezdődött Brailaban a vá-osok kongresszusa. Bucurestiből jelentik: Braila-ban ma vette kezdetét a városok szövetségé-nek kongresszusa Donescu bucaresti főpol-gármeister elnökletével. Kétszázötven delegá-tus van jelen.

Sírköavatás. Megboldogult Friedmann Bernátné síremlékét f. hó 30.-án, vasár nap dé-l-előtt, 11 órakor avatjuk fel az új orthodox te-metőben, melyre a sírköveket és jóbarátokat ez-után hívjuk meg. Friedmann Bernát és csa-ládja.

Hétfőn kezdi meg a közmunkát a kato-nai előképzősök csoportja. A katonai előkép-zősök kolozsvári parancsnoksága közli, hogy a közmunka utolsó szériája hétfőn, azaz no-venber 1-én kezdődik. Nyomatékosan felhívja mindazon ifjak figyelmét, akik ebben az év-ben a közmunkán még nem vettek részt, hogy hétfőn reggel pontosan 7 órára legyenek künt a Caorl II.-parkban (sétányt mögött) munka-beosztásuk végett. Ez vonatkozik azokra is, akik ezidáig nem látogatták rendszeren a gy-aakorlatokat. Miután a sorozásnál fel kell mu-tatni a közmunkáról szóló iratokat figyelme-ztetik úgy a munkaadókat, mint a szülőket, hogy ha a fenntartóságuk alatt álló ifju még nem volt közmunkán, úgy okvetlenül tegyék meg a szükséges intézkedéseket, hogy azok a közmunka utolsó csoportjában vegyenek részt és a fennjelzett időpontban okvetlenül jelentkezzenek munkahelyükön.

Gyomorbajok, bélbe-tegségek, vese-, máj-, epegörscsök

ellen a legjobban bevált gyógyszer Amerikában felfedezett gyógynövény-ből készült világhírű „GASTRO D.”, melyet úgy a belföldi, mint a külföldi szakorvosok legelső sorban ajánlanak. „Gastro D” kapható gyógyszerár-ban és drogériákban, vagy megren-delhető 135 lej utánvét mellett Csá-szár E. gyógyszerárában, Bucuresti, Calea Victoriei 124.

A cser-novicai egyetem díszdoktorá avatja a svéd trónörökösét, Bucurestiből je-lentik: Gusztáv Adolf svéd herceget a cser-novicai egyetem ünnepélyes keretek között díszdoktorrá fogja avatni.

„JOLIE”

Str. Memorandului 4.

Zsidó templom épül Kézdivásárhelyen. Kézdivásárhely maroknyi zsidóságának sike-sült a város egyik legszebb helyén egy tem-plom helyet vásárolni. A vezetőség és külön-esen Klein Zsiga pénztárnok nagy buzgalmat fejtenek ki, hogy hamarosan építhessenek is. Amint a sepsiszentgyörgyi kulturház építése alkalmával megmutatta a megye zsidósága áldozatkészségét, úgy kiáltás van arra, hogy hamarosan sikerüljön fog tétő alá huzni ezt a templomot. Ez lesz a megyének a második zsinagógája.

Vérszegénységét és sápadtságát reg-gel éhgyomorra egy kis pohár természetes „Ferenc József” keserűviz szabályozza. A belek annyira fontos működését, a gyomor-emésztést előmozdítja és az étvágyat erősen fokozza. Kérdezze meg orvosától.

NEM HIANYOZHAT EGY HAZTARTASBÓL SEM

ARAGAZ

Ötven millió évvel ezelőtt élt rák kon-zevált hullájára bukkantak Londonban egy ásatásnál. Londonból jelentik: A lapok jelen-tése szerint a földalatti vasút egyik új elága-zásánál végzett ásatások alkalmával 26 mé-ter mélységben az agyagrétegben tertiar-kor-ból eredő rák konzervált hullájára bukkantak, amely legalább 50 millió évvel eze-őt élt.

Divatcsattok, brossok, övek „JOLIE”-nál

A fogalmi és fényüzési adótörvényt módosító új rendelettervény magyarul dr Mandel fordított irodában Cluj, Memorandului 24. Ára 40, vidékre 50 lej.

Comunitatea Evreilor de rit occidental Secția Culturală SOCIETATEA FILARMONICĂ GOLDMARK Cluj, Calea Regele Ferdinand 54.

Convocare

Membrii Societății Goldmark sunt convo-cați pe ziua de 14. Noemvrie a. c. orele 11 a. m. la

ADUNAREA GENERALĂ

care se va ține în sala de ședință a Com. Evr. de rit occidental Calea Regele Ferdinand 54, cu următoarea ordine de zi:

- 1. Deschiderea ședinței.
2. A'egerea comitetului de conducere con-form statutelor.
3. Evtualele propuneri.
Conform statutelor propunerile se vor înainta la biroul nostru cu 5 zile înainte de șe-dință.
Membrii cotizanți au numai vot consultativ.
Cluj, la 28. Octomvrie 1937.
Brief David Adler Sigismund Secretar general Președinte.

Dr Szentgyörgyi Albert szegedi egye-temi tanár nyerte el az ezidei o'vosi Nobel-díjat. Budapestről jelentik: Az ezidei orvosi Nobel-díjat Szentgyörgyi Albert szegedi egyetemi tanárnak ítélte oda a Nobel-díj ki-adása felett döntő stockholmi bizottság. Szentgyörgyi Albert dr a vitamin-kutatás terén elért, nagyjelentőségű tudományos munkásságáért kapta a nagy kitüntetést, aminek révén most a tudományos világ ér-deklődésének középpontjába került. Szent-györgyi Albert dr az első magyar tudós, aki a Nobel-díjat elnyerte, mert a többi Nobel-díjat nyert magyar származású tudósok mind külföldi egyetemeken tanítottak és folytatták munkásságukat és többen közl-tek (Igy Lénárd és Bárány) nem is vallot-ták magukat magyaroknak.

„FEMINA”

Értesíti az i. t. hölgyközönséget, hogy megérkeztek a legújabb bécsi és párizsi ószi és téli női átmeneti, téli kabát és ruhamodellel. Nagy választék iskolás-lányka kabátokban. Olcsó, szolid árak. CLUJ, Str. Memorandului 1.

Elegáns szörme-bundák, gallérok,

valamint bundaátalakítások a legújabb bécsi modellek szerint szezon előtti árban a legolcsóbban

BIXENSPANNER

szőrmeszalomban Cal. Regele Ferdinand 3.

Olasz nyelv és iroda-lom tanfolyam

A romániai olasz kulturintézet kolozsvári fiókja november elsején kezdi meg működését a Str. Wilson 4 szám alatti új helységé-ben. Ugynekkor kezdődnek meg az olasz nyelv és irodalmi tanfolyamok a következő sorrendben: Kezdek részére:

A) tagozat: hétfőn és csütörtökön este 7-től 8-ig.

B) tagozat: szerdán, pénteken este 6-tól 7-ig.

C) tagozat: pénteken este 7-től 8-ig.

Nyelvtan és nyelvóra haladóknak hétfőn és csütörtökön este 6-tól 7-ig. Irodalom és történelem kurzus haladóknak hétfőn és csütörtökön este 5-től 6-ig.

November elsejétől kezdve beiratkozni csak az intézet helyiségében lehet.

Evi tandíj minden tanfolyamnál 200 lej. Diákok és középiskolai tanulók számára 100 lej, a két haladó tanfolyam együttes díja 300 lej, diákok és középiskolai tanulók részére 200 lej.

November 1-től kezdve megnyílik az intézet könyvtára és délután fél 5-től fél 8-ig lesz nyitva. Az intézet igazgatója pedig ked-den és csütörtökön délelőtt 11-től 1-ig, szer-dán és pénteken délután 4-től 5-ig áll a közönség rendelkezésére.

Az intézet első ünnepélyes rendezvénye néhány nap múlva lesz. Amikor is meg fog-ja ünnepelni Giacomo Leopardi nagy olasz költő halálának százéves évfordulóját. Az intézet az olasz tudományos élet több ki-válóságát hívta meg, akik előadásokat fog-nak tartani az intézet rendezvényei kereté-ben.

EGYESÜLETI ÉLET

Teadélután. A kolozsvári zsidó iparo-sok aggmenháza javára a Regal bár igazga-tósága október 31-én délután 4 órai kezdet-tel műsoros teadélutánt rendez.

Haggyibor teadélután. A Cristal Palace igazgatósága a Haggyibor sportegyesület javára október 31-én, vasárnap délután 5 órai kezdettel műsoros teadélutánt rendez.

A Zsidó Párt női és ifjusági szekciójá f. hó 30-án, szombat este 9 órai kezdettel a párt Stroescu ucca 7/b szám alatti helyisé-gében ismerkedési felhívástal-összejövetelt rendez, melyen mindenkit szeretettel lát a vezetőség.

Fehérnemű, harisnya

„JOLIE”-nál

Román nyelvtanfolyam. A Magántisztí-viselők és Kereskedelmi Alkalmazottak Szak-szervezete ingyenes román nyelvtanfolyamot rendez. A résztvevni szándékozó magán-tisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak naponta 5 és 8 óra között a szervezet iro-dájában Str. Văii 7 szám alatt jelentkezhet-nek.

A Zsidó Párt ma este hirdett tea-estje közbejött akadályok miatt a jövő szombatra maradt.

A Marpe Lanefes teadélutánját vasár-nap délután kitűnő sikerrel rendezték meg. A házasszonyi teendőket Grün Sándorné és Rabetz Benjáminné látták el.

Az Erdélyi Zsidó Arvagondozó At-éte-geződesi Intézetének közleménye: Folyó hó 31-én, vasárnap délután 5 órakor a Str. Pa-ris 38. sz. helyiségében dr Elekes Miklós tanársegéd ur tartja igen érdekes előadást a gyermek ösztönletéről. Az előadás főbb pontjai: 1. A két kardinalis ösztön: a lét-fenntartási és a szekszuális ösztön. 2. A szekszuális ösztön jelentkezést formája a gyermekeknél. 3. Az ösztön irányítása és nevelése. 4. A lelkiismeret és erkölcsi világ kifejlődése a gyermekeknél. 5. A pubertás kö-rének kezdete. Tisztelettel kérjük az érdeklő-dőket, hogy erre az előadásra gyermekeiket magukkal ne hozzanak, nehogy a gyerme-kek jelenléte az előadás menetét zavarja.

TSNÉ... STI,...

Aviv alapító... címzett levél...

semmi nyoma... ötletességnek...

fontos

eds városában... sikerrel veze...

hangos-filmek... ért erre a mű...

politikai

eredményesebb... Redukált árak...

tizezer

PHIR... az összes kály-...

Oradea... díjtalan ár...

UJ KELET Legújabb hírek

„Mussolini beszédében ultimátumot intézett egész Európához“

Óriási megdöbbenést és ellenérzést váltott ki Londonban és Párizsban Mussolini beszéde

„Az olasz fasizmus egyesült a hitlerizmussal“

Róma, október 29. (Rador). Olaszországban ma folytatták a Marcia su Roma 15-ik évfordulójának ünnepeit. Délután 11 óra körül a Venezia téren levő „Haza oltárán“ a Duce jelenlétében hatalmas ünnepséget rendeztek a Spanyolországban, az európai civilizáció érdekében meghalt fasiszta önkéntesek emlékeztérére. Délután a Duce felavartja az Agro Pontinban létesített új, Apriáinak nevezett falut.

Ujabbban jelentik, hogy a fasiszta időszámítás 16-ik évének kezdete alkalmából Mussolini a következő táviratot intézte az olasz királyhoz és Etiópia császárához: „A 16-ik év kezdetén kérem Felségedet és a Fenséges királynét, fogadják a nemzet, a fasiszta kormány és magam legmelegebb jókívánásait“.

Egyidejűleg Mussolini a következő táviratot kapta Add's-Abébából, Graziani alkirálytól: „A fasiszta időszámítás 16-ik évének kezdete alkalmából a birodalom odaadó és hálás gondolatokkal fordul Olaszország vezére felé és az én tolmácsolásom által juttatja kifejezésre azon szilárd elhatározását, hogy mindenkor és mindenkor követni fogják“.

Mint Rómából jelentik, a fasiszta párt titkára a lictorok ifjúsági szervezetének főparancsnoki címét kapta meg és vezetése alá helyezték a ballia-alekulatokat.

Mussolini beszédének visszhangja a világsajtóban

Mint Londonból jelentik, a lapok foglalkoznak Mussolini beszédével és különösen annak nemzetközi vonatkozásaival. A Daily Telegraph és Morning Post szerint a két páncérsalomból megegyezett abban, hogy kölcsönösen segítik egymást. Németországnak gyarmati követeléseik kérdésében van szüksége támogatásra, Olaszország pedig spanyolországi „boisevistaelenes“ hadjárata számára kap erkölcsi bátorítást. Sőt, mi több, Mussolininak le kell mondania arról, hogy részt vesz a balkáni és dunamenedencei német befolyási sávok kiterjesztésében. Berlinben figyelmeztették, hogy a Földközi tenger másik része felé kell fordulnia, ha saját érdekszféráját növelni akarja.

Londonban az a benyomás uralkodik, hogy a nemzeti szocialista párt által kitűzött igazi cél: fontos hácszati állásokat szerezni az afrikai parton.

A Daily Herald szerint Mussolini „Mussolini-féle“ békét ajánl fel: az abesszineknek sem ajánlott más.

A Manchester Guardian ma vezércikkben foglalkozik Mussolini beszédével. A lap többek között kijelenti, miszerint bizonyos, hogy

a beszéd súlyos csapás azon bizalomra, amit Neville Chamberlain nyilvánított Mussolini iránt.

Mialatt Mussolini képviselője azt állítja, hogy engedményeket tesz Londonnak, a Duce azt ismételi, hogy ki akarja küszöbölni a bolsevizmust Európából és azt Spanyolországban kezdte el. Vajon ezen magatartás összeegyeztethető-e azon ajánlattal, hogy visszavonják az olasz katonákat a spanyol területeiről? Mint tegnap mondta Lloyd George, Mussolini igen ambiciózus ember. Ő maga képes győzni a benemavatozás által és anélkül és miután elnyerte mások bizalmát,

becsapja őket. Egyidejűleg barátai közé kívánja számítani az „átlagos nagy demokráciák bégető juhait“, akiket mindig igyekszik nevéssé tenni.

Mussolini tegnapi beszéde képezi a ma reggeli francia lapok kommentárjainak tárgyát is.

Az Echo de Paris szerint most, amikor Mussolini új bevételezte a francia és angol birodalmakhoz csatolt német gyarmatok árát, felszólít minket, hogy adjuk vissza azokat. Furcsa eljárás.

A l'Époque megállapítja, hogy amikor Mussolini Németország figyelmét Afrika felé akarja irányítani, azért teszi mert a Dunavidékről akarja elterelni figyelmét. Mégis úgy emléksztünk, hogy a Duce az Abesszínia meghódítását követő napon kijelentette, hogy Olaszország a kielégített hatalmak sorába lé-

pett, tehát azon államok közé, amelyek nem támogatják a legyőzött hatalmak revansvágyát. Miután elég elővigyázatlanul engedték megszüntetni a versaillesi szerződés pénzügyi kikötéseit, most a területi záradékok sora következik. Ezt azonban nehezebb békés uton rendezni.

A Le Populaire megállapítja, hogy be kell ismernie: ha néhány ezer négyzetkilométer afrikai föld békés nemzetet csinálna Németországból, „mi lennénk a német gyarmatok visszazoláltatásának legerősebb támaszai.“

De meg vagyunk győződve, hogy Németország gyarmati követelése nem mások, mint a hatalom, a térhódítás felé való törekvések egyik szakasza. Olyan etappról van szó, amely előkészíti a többieket. Mussolini, aki Hitler nevében is beszélt, bizonyos feltételek mellett ultimátumot intézett egész Európához.

Royal Mozgó NOVEMBER 2 jegyezze meg ezt a dátumot! amely a Vörös Éjszakák

című film premierje és TOLSZTOJ „Elő holttest“ című regénye után készült. A francia filmgyártás gyöngye! Főszerepekben: VICTOR FRANCOIS és GABY MORLAY. Ma és holnap Sztan és Bran. Nevéte bomba. Előtte híradó és színes Micky Maus.

Egy örmény kommunista ügynök gyilkolta meg Andrevs északgalileai angol kormányzót?

Rablótámadást követtek el egy palesztinai német bank ellen

Beyruh, október 29. Andrevs északpalesztinai kerületi kormányzó Názáretben történt meggyilkolása ügyében szenzációs fordulat állt be. Hír szerint a nyomozhatóságok megállapították, hogy a galileai kormányzó gyilkosa, aki revolverlövésessel terítette le a földet, amikor az a názáreti anglikánus templomból kilépett, Bogdanov örmény kommunista agenssel azonos, aki komintern szolgálatában áll. Bogdanov hírhedt agitátor, aki általában a komintern utasítására vett részt az 1936 januárjában történt szíriai arab felkelés-

ben. Bogdanov egyébként elmenekült Damaszkuszba, ahol eddig tartózkodott.

Jeruzsálem, október 29. A jeruzsálemi német telepek takarékpénztárának épületében rablótámadás történt. Egy fiatal arab, aki bizonyos pénzeszeget váltott fel a délelőtt, később visszatért a bankba és azt reklamálta, hogy hamis pénzt adtak neki, majd adott pillanatban kést rántott elő és leszúrta a pénztár igazgatóját. A merénylet elfogák, az igazgató állapota súlyos.

Németország visszautasította a kilenchatalmi értekezletre szóló meghívást

Semleges magatartást akar tanusítani Berlin a kínai-japán viszályban?

Sanghai, október 29. (Rador.) A japán hadsereg képviselője szerint jelenleg nem folynak fontosabb ütközések. A japán csapatok a Szuceu folyó átkelésére és Nanzang megtámadására készülnek. A kínai erők még urai Kiang-Kiao falunak a Szuceu folyó balpartján.

A sanghai kínai lapok szerint a japánok Lhyu szigetén csapatokat tettek partra és ezáltal közvetlenül fenyegetik Amoy városát, ahol erős ellenállásra készülnek fel.

A sanghai arcvonalon három nappal a Csapej-negyed elfoglalása után újabb változások nem történtek. Ugy a kínaiak, mint a japánok eddigi állásaik megerősítésével vannak elfoglalva és a Szuceu folyómenti lövészárkaikat építik ki. A japánok két ízben próbálkoztak partraszállással, de a kínai őrök határozó tüze

megakadályozta ebben őket.

Mint a kínai távirati iroda, a Curentui News jelenti, 40 japán repülő bombázta U-si városát Shanghai és Nanking között és több, mint 100 házat felgyújtottak. Negyven polgár meghalt. Cseng-Csauban is elpusztult 70 épület.

A Domej jelenti Koreából, hogy a koreai hadvezetőség közölte, hogy 40 orosz katona hatolt be tegnap mandzsu területre a Thume folyó irányában és miután a mandzsuk visszaverték, visszavonultak. A mandzsu kormány tiltakozott a szovjeteknél ezen határsértés ellen.

Németország válasza a kilenchatalmi értekezletre szóló meg hívásra

Berlin, október 29. (Rador.) A belga kormánynak a brüsszeli értekezletre szóló

A Bagolyvárban minden este Walton Jenő énekel.

meghívására ma adott választ a német kormánynak. A válasz a következő:

„A német kormánynak van szerencséje igazolni a folyó hó 26-án kelt szóbelileg közölt belga jegyzék vételét, amelyben meghívták a kilenchatalmi értekezletre, ami november 3-án ül össze Brüsszelben. A német kormány nagyra értékeli a jegyzékben kifejezésre juttatott azon törekvést, hogy minél gyorsabban végtetvesse-nek a távolkeleti viszálynak. Másrészt azt következteti a jegyzékből, hogy a brüsszeli tárgyalások a kilenchatalmi egyezmény 7-ik szakasza alapján lesznek megtartva és ennek megfelelően az egyezmény alkalmazására fognak vonatkozni. Tekintette arra, hogy Németország nem írta alá az egyezményt, a német kormány azt hisz, hogy nem vehet részt az egyezmény alkalmazását célzó tárgyalásokon. A német kormány mégis minden pillanatban készen áll a rendezésre vállalni a viszály békés rendezése érdekében való közvetítésre, mielőtt irányu rendszabályozás eler-gedhetetlen feltételeinek eleget tettek.“

A Havas egyidejű berlini jelentése szerint német politikai körökben kijelent, hogy Németország számára helyesebb semleges magatartást tanusítani a kínai-japán viszályban, habár Németország helyesli a japánok fellépését.

Mint Rómából jelentik, Olaszországot a kilenchatalmi értekezleten Ciano gróf fogja képviselni.

„A nemzeti parasztpárt egyedül jelöltje a kormányutótlásnak“

BUCURESTI, október 29. A nemzeti parasztpárt délerdélyi kongresszusát Popovici Mihály nagy politikai exhortációval zárta. Popovici Mihály kijelentette, hogy a nemzeti parasztpárt helyes zete fényesnek mondható, mert egyedül jelöltje a kormányutótlásnak.

— Mi a hatalmat — mondotta Popovici — Mihaluhe emlékelete alatt kerjük és a nemzeti parasztpárt mint hatalmas erő nem szorul rá semmiféle kollaborációra. Aki velünk együtt akar működni, annak számára szélesre vannak tárva a párt kapui.

Román-magyar irodalmi est Budapesten

Budapest, október 29. A La Fontaine irodalmi társaság ma a Tudományos Akadémia nagytermében román-magyar irodalmi társaság ünnepi estélyt rendez Dr. Gáth László előadást fog tartani Eminescu költészetéről, majd György Kató el fogja szavalni Eminescunak „Hajnalcsillag“ című versét, amelyet Berde Mária fordított magyarra. Végül Berde Mária fog beszédet mondani.

ÖZVEZET

Szörmék
legolcsóbb beszerzési forrása
Mandelbaum szücsnél
Calea Regele Ferdinand 20.

Árta postala
Értéke in num.
N. 224713/929.

Telefon: 18-60. EMO
vonta 110, negyede
n 600, egészévre 12
Árta: Havonta 2,
Évre 12, egészévre 2
Évek díjazás sze
LET“ a transilvan
óság egyetlen pol
Cikkek utányoz
és megjelölésével

ip Valéc lo

ővid, de annál é
va figyelemreméltó
ér dr. ipar- és keres
gyváradon.

Egyrészt megállap
zdasági jóléte egyte
rat, másrészt kijele
szágban senki sem el

A konklúzió az volt,
védelmet meg kell
jövőben csak etnikai
tnak...

E kijelentések mel
tehetők a kérdést:
dag oly erőteljesen p
ndenekelést is nem e

profitál, amely a la
gét alkotja és amely
tva első sorban réze
nyezés és a kisebbs
ából is?

A prosperitás van
sen intellektuális se
miért kell erőszak
i vállalatoknál olya
tiétek, akik — egy
— nem léteznek...?

De menjünk tovább.

Tegyük fel, hogy Pop
ekedett egy nagymér
ssel, hogy ezt a mag
özé tudhassa be. Ezzel
egy igazat mondott, m
ben az országban sen
sebségeknek.

Miért hoznak ellenük
zító, létezőtől intélz
ha a vállalatok a j
meket alkalmazhatn
k milyen alapon fog
elhelyezkedési lehet
imen talán, hogy elő
bészek a többséggel
ást éveznek?

a ez az áta a kise
meknek, hogy a jö
sem találhat alkau
dunk az ilyen bar
nyelkek Pop Valéc

rebe mindössze az
t élni a kisebbség

vitamin

est, hogy Szentgyö
st, a szegedi egyet
lás tehen elért
l-díjjal tüntették
kettőzt intenzitás
nevezett életkír

inos, éppen az a s
egy tudós kitérté
endület az élet
i érdekfűzésnek, s
jobb hatással van
kte, mint a legtöbb
ény.

ig ezek legtöbbször
nyban befolyásolj
lig a tudósok esend
l, hogy megjavítsa
7 kevesebb szenved
ait.

mal társadalomb
és a társadalmi
maradisága nincs
ssal.

z antropológusok p
l megállapította, he
yos szempontból t
hármosság csupán,
tlanjainak politika
tlan felfogás a le
a tiltati át.

szegedi egyetem
zora a tudományo
t tekintély volt s
ak valamit maun
mányos stockhol

